Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Disputatio 2a

urn:nbn:de:bsz:31-120354

abeo quippe Coelis in 1ª mundi constitutione virtutem talium
productivam ac seminariam fuisse ingenitam. hanc autem sententiam
videtur adversari D: Thomæ, qui 1ª p. Q: 70. art. 3 ad
3tium. ubi dicit: corpus cæleste cum sit movens motum habet
rationem instrumenti, quod agit in virtute principalis agentis, et
ideo ex virtute sui motoris, qui est substantia vivens,
potest causare vitam. Contra tamen illud argumentum quod hic modo
solvit S. Doct: de causa productione viventium ex putri materia.
itaque Philippus à S. Trin: in Summa Phil. art: 3: docet
causam principalem eamque particularem dictorum viventium esse individuum
illorum generantium media virtute quadam in illis cælesti corpore impressa
qua elevetur in instar aliorum instrumentorum ad productionem effectuum
propria virtute excedentium. Tu elige ex his sententiis
quæ tibi videbitur rationi conformior.

Disputatio 2ª
in
Libros de generatione et corruptione

Duobus Libris hanc materiam pertractat Philosophus, in quibus
proprias corporum nascentium et intereuntium affectiones ex-
plicat. hinc sit

Quæstio 1ª
de
generatione substantiali.

Articulus 1mus
Quid sit generatio: et an generatio
realiter distinguatur ab alteratione?

N. 4. 10 .us Dico 1o. Dari generationem substantialem in rerum natura
nullus sanæ mentis poterit dubitare; videmus enim
quotidianas transmutationes substantiales v.g: lignum mutari
in ignem, corpus in cadaver &c. Dicitur autem generatio substantialis
in ordine ad Arist: quod sit mutatio de substantia in potentia in
substantiam actu. Dicitur 1mo mutatio, quæ parti tenet locum

generis. dicitur 2do de substantia in productione; per quod distinguitur à creatione
creatio enim fit non ex praesupposito subiecto. per quod aliquo modo distant
realiter ex sub alia forma. dicitur ultimo in substantiam actu,
per quod differt à generatione accidentali; nam mutatio substantialis
per terminum habet substantiam actu, mutatio accidentalis verò
per terminum habet accidens.

Vivd. 2do. generatio viventium definitur à S. Doct: 1a part: q: 27 art: 2. quod sit origo seu processio viventis à principio vivo Vaiius
coniuncto in similitudinem naturae ex vi suae processionis. dicitur 1mo
processio viventis, per quod excluditur statua procedens à statuario. dicitur 2do in similitudinem naturae idem specificae vel
genericae, sicut generatio muli ex equa et asino fit aliquo
modo monstruosa est tamen vera generatio, quia mulus saltem
in ratione generica est similis equae et asino. dicitur 3tio
à principio vivo coniuncto, quia debet esse ex coniunctione maris
et foeminae per copulam, unde Eva etsi sit sumpta ex
costa Adami tamen non est genita, quia non processit ex actione
ordinata ab Adamo ad producendum simile in natura. ab
hac definitione plura alia excluduntur imprimis generatio ignis
quia non est processio viventis. 2do generationes ranarum, quae
non generantur à principio vivente, sed à sole saltem instrumentaliter.
3tio productio capillorum, colorum, licet tamen procedunt à
principio vivente, sed non tamen per principium coniunctum idem ex semine
procedunt. 4to generatio vermium et aliorum in cadaveribus
quia non sunt eiusdem speciei et similitudinis naturae cum animali. at
licet etiam monstra non sint eiusdem speciei cum generante, quia
tamen generans per se intendit efficere sibi simile et monstrum
per accidens solum eveniat, eorum productio adhuc tamen vera
est generatio.

N. 412[ni] Dubitatur. alia hic gravis quaestio excitatur, an hac distinctio generationis etiam conveniat 2dae personae in Divinis nempe Filio Dei? Licet hac quaestio pertineat ad Theologos quam Philosophos spectet, respondeo tamen distinctionem generationis etiam competere Filio Dei. nam licet Spiritus Sanctus aeque procedat a Patre et Filio, tamen solus Filius Dei dicitur generari: quia procedit per intellectum, intellectus autem producit verbum mentis sibi simile, et quo perfectior est intellectus, perfectius producit verbum et magis simile objecto. hinc cum intellectus divinus sit perfectus, ideo producit verbum perfectissimum non solum in natura, sed etiam in natura numerica, adeoque est unicus cum Deo, et Filius divinus est absolutissima imago Patris: econtra Spiritus Sanctus non ex similitudine vi suae processionis, quia procedit per voluntatem, quae sibi non assimilat objectum, adeoque Spiritus Sanctus solum ideo est similis Patri, quia quidquid in Deo est, Deus est. ideoque Spiritus Sanctus non dicitur generari. unde licet per impossibile omne quod est in Deo non esset Deus, adhuc verbum divinum procederet simile Patri in natura ex vi suae processionis intellectualis perfectissimae: econtra S. Spiritus non esset similis in natura, quia ex vi suae processionis fluit per voluntatem non procedit similis. hac tamen omnia intelligenda sunt demptis imperfectionibus, quia generatio verbi divini non est mutatio, nec fit ex decisione [illegible] nisi, quae solum fuit in generatione creata. Nam quod excitatur quaestio utrum generatio realiter distinguatur ab alteratione, respondeo

N. 413[ni] Dico cum pluribus tum Philosophis tum Theologis contra non paucos Philosophos et Theologos generationem non esse distinctam realiter a[b] actione totali alterationis praevia. omissis textibus tum Aristotelis tum D. Thomae: cum neuter satis clare in utramque partem decidere videatur, probo conclusionem. quod una et eadem actione producitur forma substantialis, et ultima dispositio ad formam substantialem. Tunc generatio non distinguitur realiter ab

alteratione, sed hinc fit, quod differentia patet. nam actio
qua producitur forma substantialis est generatio, et qua producitur
ultima dispositio ad formam substantialem est alteratio. nam ipsa
ultima dispositio ad formam substantialem ignis v.g. intensissimus
est calor ut 8 in desinere et ut 4 in incipere, haec
talis, quo posito proxime expellitur forma vetus v.g.
ligni, et introducitur nova v.g. ignis, sed actio productiva
huius ultimae dispositionis est nostra et ex consequenti productiva
consignet formae substantialis; quod etc. non potest, nam neque
per absolutam Dei potentiam potest existere sine omni forma
substantiali ut ab initio diximus, atqui per actionem, qua
ultima dispositio primaria producitur forma vetus proxime
effective expellitur, quod enim materia sine omni forma substantiali
esse non possit, necesse est, ut per eandem actionem forma etiam
substantialis nova producatur. probatur minor. Tunc per ultimam dispositionem
primariam effective proxime expellitur forma vetus, quando per
eandem effective proxime expelluntur contrarietates, quae ad naturalem
conservationem formae veteris sunt necessaria ut patet: sed hoc
fit per ultimam dispositionem: nam duo ac ideo contraria in
gradu intenso ob nimiam inter se pugnam nequeunt
simul stare, ultima autem dispositio primaria v.g. calor ut 8 in
incipere ut 4 ad novam formam substantialem ignis est [illegible]
solum in gradu intenso; sed etiam intensissimus contrarius
frigori: quod non potest cum contrariis eiusdem formae veteris
[illegible] simul stare: quod autem prius ad ultimam eandem actionem,
qua producitur forma substantialis producitur etiam ultima
dispositio, et sic generatio non est distincta realiter ab alteratione
[illegible] [illegible] ratiocinata distinctio. Ad 3
dixi, formam veterem proxime effective expelli per ultimam
dispositionem primariam, quia ob effectum in consequentibus plurium formarum
in eadem materia expulsio immediata formae veteris in genere
causae formalis inspicienda [illegible] forma nova
substantialis mediate consequitur.

N. 414 Cfto calefaco in actu 2do ita se habet sicut calor; sed calor in virtute pria producit aliud calorem se non excedentem, at vero virtus ignis pt producere substam ignis: qd etm calefaco in virtute prima nihil producit nisi calorem, quamvis a e virtus ignis poterit etm producere substam ignis, consequenter alteraco prima n distingts ab actione generativa, cum eodem modo terminets ad substam sicut generaco.

Solvunts objeces.

N. 415 Ob. 1o distinctio motus desumits ex diversitate termi ad quem, sed generaco habet aliud terminum ad quem, quam alteraco, qa termints ad substam, alteraco vero ad qualitatem: qd generaco et alteraco realiter distingts. Deinde actio, ductiva substam realiter distingts ab actione productiva accidentis; sed generaco producit substam, alteraco accidens sive qualitatem: qd Ergo.

2do. Si generaco n distingts ab alteraone prima tunc in instanti generaonis deberet dari alteraco: sed n datur: qd Ergo. mi pts: maco in instanti generaonis aliter se habet, quam se habuit sub alteraone prima: qd in instanti generaonis n dats alteraco.

3tio Motus successivus et instantanea mutaco distingts realiter, alteraco e motus successivus: generaco e mutaco instantanea qd Ergo. mi pts quoad 2dam. Illa mutaco e instantanea, cuius forma et terminus in instanti acquirunts. Sed in generaone forma et terminus acquirunts qd Ergo.

4to. Si eductio forma n distingts ab alteraone prima, deberet forma fieri omni: qd dats alteraco: sed hoc e falsum: qd Ergo, unde Cfto.

5to posita ultima dispone ad formam adhuc pt Deus suspendere suum concursum, ne forma educats: qd in hoc casu saltem manifestum e generaonem et alteraonem realiter distingui.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg

Obs. Philg. l. 1. c. 4. ait: de generatione atq; alteratione quæ inter se discrepant; dicimus hasce mutationes inter se diversas esse.

Resp. S. Doct. 3 contra gentes c. 69 ait: si formæ accidentales, quæ sunt in rebus corporeis, habent proprias actiones, multo magis formæ substantiales habent aliquam propriam actionem: hoc est a similitudine actionis differre, quæ hic fit per alterationem, ad quam sufficiunt formæ accidentales: quod forma substantialis est principium actionis, ut forma substantialis, intro-ducatur in generatum quod juxta S. Doct. generatio et alteratio non sunt idem.

Obs. ad 1m dum habet aliud terminum ad quem sibi non subordinatum N. q. 1[10]

subordinatum c. m. et n.: c. imo licet alteratio et generatio habeant diversas definitiones, et illa sit motus proprie dictus, hæc autem mutatio instantanea; in se tamen non distinguitur realiter, quia diversitas definitionis sumitur tantum ex diversitate rationis, et eadem numero actio velut potest simul esse motus et passio, ita et potest esse motus et mutatio, motus quidem in quantum est ab una qualitate ad aliam, mutatio quatenus est transitus a non substantia actu ad substantiam actu. Ad additum respondeo dum ab actione productiva accidentis ea quæ non est dispositio ultima ad formam substantialem c. m. quæ est ultima dispositio n. m., non non durig generationem identificari cum qualibet alteratione, sed tantum cum illa, quæ est dispositio ad formam substantialem.

Obs. ad 2dum dum dantur dari alteratio terminative c. m. quatenus antecedenter ad t... n. m. et in instanti generationis tamen alteratio quam generatio existunt solum terminative id est, terminus consequens habet formam, ad quam alteratio resultans.

Obs. ad 3tium n. m. ad p. d. m. cujus forma et terminus mediatus in instanti acquiruntur c. m. terminus solum mediatus n. m. et sub dist. m. n. c. nam terminus mediatus generationis habet ultima dispositio non fit in instanti sed successive: hoc enim non dicitur generari quod actu acquiritur realiter, sed enim non generatur, sed id est genitus, tunc quod dicitur generari quo modo dispositio ad recipiendam animam rationalem.

Ad 4tum dico sqts forma non educi, per actionem activam vel m. passivam, quia est ipsa resultantia formae non est sic ipsa m. d. c. nec deinde nulla generatio fit ex dispositione ad se ipsam. Sed si generatio et alteratio fit eadem actione, tunc alteratio est dispositio ad se ipsam, quia alteratio dispositiva ad generationem. Ad 5tum nego m. alteratio enim dispositiva ad formam generandam, et non ad generationem, maxime si generatio eodem formatur, puta actione alterativa.

Ad 5tum. Si ultima dispositio illius sit calor ut 7, tunc quaero, quod Deus possit suam concursum suspendere, quod nego, quia generatio cum tali alteratione identificatur. Si vero ultima dispositio illius calor ut 8, tunc Deus non potest suum concursum suspendere, quia ipsa productio caloris ut 8 est concursus formae producendae.

Ad 6tum. Philosophus ut ex ulteriori contextu clare patet, nec aliud nec plus velle quam illam veterum illorum impugnatam opinionem esse falsam esse, quae eandem sqts omnem alterationem etiam simpliciter dictam esse generationem, ita ut nulla plane generatio substantialis in rerum natura daretur, quod utique ex nostra sententia non sequitur, dum quod Philosophus dicit, quod generatio et alteratio inter se discrepent, loquitur de alteratione simpliciter dicta, non de alteratione praevia. alteratio specialiter dicta est motus permanente eadem forma augendo vel producendo unam vel corrumpendo alteram vel intendendo unam et remittendo alteram, dum videlicet aliquod subiectum v.g. aqua ex non calida fit calida, vel ex non frigida fit frigida absque eo quod forma ulla substantialis corrumpatur, vel alia nova producatur, et de hac alteratione extra controversiam est, quod non fit eadem cum generatione substantiali, quia ibi neutrum terminum substantialis vel corrumpendum vel producendum attingit: ubi enim ad dequis dici corruptio vel generatio substantialis, econtra alteratio praevia illa est, quae ad calorem vel frigus adeo perfectum attingit, ut ille vel hic sit ultima dispositio immediate connexa forma substantiali v.g. ignis vel aquae corruptione et

alterius productionem post se trahat, et hoc in praesenti dictione
nullum habet.

Ad textum ad 1mum contra hunc textum S. Doct: approbari nimium
a nihil contra nos, nam si forma accidentales, quae sunt in rebus
corporibus, habent proprias actiones, tunc multo magis forma
substantialis habet propriam actionem, atqui forma accidentalis habent
proprias actiones tamquam principia proxime et immediate operativa
ergo multo magis forma substantialis habet aliquam propriam actionem
tamquam principium proximum et immediate operativum. Mens est S. Doct: in
e citato textu Thomistam disceptare quum, contra eum in forma.
quod hic textus falso contra Thomistas probat nimium.
2do. S. Doctor ibi nihil aliud intendit: quam 1mo quod forma
substantialis habeat actionem propriam tamquam principium vere effectivum:
2do, quod forma substantialis in ordine ad productionem alterius forma
substantialis sit principium simpliciter operativum. 3tio quod forma accidentalis
quae sufficit unice ad alterationem et productionem dictam, non sufficiens
saltem praeter ad generationem formae substantialis, sed hic modo
ex S. Doct: nihil potest contra nos, cum haec omnia vero
admittamus, ex citato a textu nec plus nec aliud potest
extorqueri.

Articulus 2dus

:an:

generatio unius sit corruptio alterius:
et quisnam sit terminus generationis et
corruptionis:

Indico. hanc propositionem generatio unius est corruptio alterius
varios habere sensus. 1mo sensu formali, ita ut generatio N. 217 14
et corruptio sit formaliter idem. 2do sensu reali et identice
ita ut etiam sint realiter. 3tio sensu concomitanter ita
ut generatio et corruptio se mutuo concomitantur. Dico
hic in quo sensu vera sit propositio dicta. Sermo autem est de
generatione et corruptione naturali, si enim supernaturaliter fiat, tunc
non omnis generatio et corruptio, sicut dum ea fiebat sembellus
generatur vermis, ibi non adest corruptio, sic etiam in resurrectione
nostra erit corruptio formae cadaverica et tamen non erit generatio

neque etiam agimus de generatione accidentium, quae est in hisce partibus generatio corruptio alterius; sic v.g. eductio albedinis non per se destructio nigredinis, [illegible] tale subjectum non fuerit nigrum. Quaestio quod an generatio et corruptio substantialis sint una eademque actio, vel an solum quomodo inter se distinguantur.

N. 418[m] Observandum. Terminus generationis dicitur vel terminus qui, et terminus quo. Ille est, qui per generationem producitur; posterior est, quo constituitur terminus qui, unde non enim producitur, quam quod producitur. Deinde terminus quo item dicitur in partialem, qualis est forma substantialis, et totalem, qualis est forma totalis, [illegible] potatis.

N. 419[m] Dico 1o generatio et corruptio substantialis sunt una eademque realiter actio, adeoque non distinguuntur realiter. Probatur: quando vare ea non sunt [illegible] sine [illegible], sed nulla est [illegible] generationem et corruptionem, ergo realiter sunt idem. Minor probatur, per eandem actionem, per quam subjectum alteratur, sive acquirit ultimam dispositionem ad novam formam, sive per aliam actionem inducitur nova forma, et [illegible] expellitur, ergo nulla est [illegible], [illegible] quam [illegible] [illegible] actiones [illegible] generativa et alterativa. Minor probatur, ubique habent effectum generationem inter se [illegible] actionem, per quam fit unum fit etiam alterum, sed nova forma producitur, et [illegible] expellitur habent effectum generationem, quia implicat enim duo plures formas informare eandem materiam, ergo fiunt per eandem actionem.

N. 420[m] Obiicitur: corruptio est distincta realiter actio a generatione, tunc ideo, quia corruptio habet aliud terminum nempe formam corrumpendam, generatio vero formam educendam. Sed ex hoc capite non distinguuntur, nam generatio per terminum [illegible] habet formam generandam, per terminum [illegible] formam corrumpendam, ergo non distinguuntur realiter, quia per terminum [illegible] non debet institui nova realiter actio.

Prob. 2.a term. qui gener. aoris substantialis sed suppositum est N. 421 u.
compositum ex nāa et subsistentiā, term. quo totalis est
nāa totalis seu compositum physicum ex māā et fōā, term.
a quo partialis est fōā substantialis ita quaevis substantia.
Prob. 1.ma partis ē. qā ille ē term. qui generaonis
substantialis, quo obtento generans ultimum quiescit, sed
hic fit obtento supposito. go. m. pbr. in aco generans
ultimo, se quiescit, qā ē ultimo completum in genere
substāā, sed hic uxta oēs ē totū suppositum. Prob. 2.da
ē. qā term. totalis quo ē, qui unius cum fōā efficiam
proxime constituit termum totale qui, sed ita se habet nāa
seu fōā totalis go. C. Prob. 3.tia partis ē. qā fōā
substantialis constituit termum totale quo tqm pars totalis
et remote termum qui, ergo ratio formalis, qā efficit assimilat
generanti.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1.o contra 1.am conclusionem: Illae actiones distinguuntur realiter, quae N. 422 u.
habent terminos oppositos, sed generatio et corruptio habent
terminos oppositos, term. enim generaonis ē esse, et corruptionis
non esse. go. C.
Rdo. actio positiva distinguitur realiter ab aoē negativā, generatio
ē actio positiva, corruptio negativa. go. C.
Obj. 2.do contra 2.dam conclusionem. generatio debet sistere in termino qui,
sed non sistit in supposito. seu composito existente go. C.
m. probat. qā ois mutatio debet sistere in suo
termino; m. etiam patet. qā existentia n. spectat rē. sed suppositum
tātum ad spectata.
Rdo. Ille ē term. qui generaonis, qui in generaone fit; sed
suppositum n. semper fit, ut patet in generaone Xti, ubi
persona Xti n. fuit facta. go. suppositum n. ē term. qui.

ctv. t̃mg qui generaõis ē id, qd fit sive generatus
quod; sed ꝓsitũ ꝑhũ sive naã totalis fit ut quod
qd ē t̃mg qui. m̃e certa, m̃ pts. id subsistit et
existit ut quod. etm̃ fit ut quod, sed ꝓsitũ ꝑhum
existit et subsistit ut quod: qd etm̃ fit ut qd. m̃ patet
qã eius ē fieri, cuiq ē eē ã existere, m̃ pts imdtũ
susceptivũ existeã et subsisteã; existit et subsistit
ut quod sicut medtũ receptivũ albedinis v.g: pariẽ
dicits et ē albidus qd: atqui ꝓsitũ ꝑhũ ē imdtũ
susceptivũ subsisteã et existeã: qd E.

N. 4. 3[m] Videoad 1mũ 3 m̃. actiones quæ hbent t̃mos oppositos
fraliter dstqts realiter c m̃, quæ hbent t̃mos oppositos
solũ moraliter et in raõe entis n m̃ et sic dsto m̃ n: c.
eē et n eē n si fraliter opposita, nisi se hbeant
respectu eiusdem; sed si v̄rig disparata et late
opposita: hic ã n se hbent respectu eiusdẽ, qd eñ
ex ligno corrupto fit ignis, n eē qd ē t̃mg corruptiõis
ē n eē fõã ligni, et eē qd ã t̃mg ad quẽ generaõis
ã eē fõã ignis, quæ duo simul existunt in eadẽ maã.

Videoad 2dũ. dsta quoq corruptiõẽ activẽ et intrĩsẽ
eē actionẽ positivã, et terminari ad ngtivã, ꝑ dnaõẽ
extrĩsã. raõe sui t̃mi, qui ē ngtivg videlicet n eē,
ad quod t̃mts quatenq corruptio ē.

Videoad 3: d m̃. debet ꝯfiri ã t̃mõ qui pximiẽ c m̃
nempe mãto n m̃ et sic dsta m̃ n: c. t̃mg pximg qui
ꝯsiãt generaõẽ. et n ē aliq qm̃ suppositũ. ad ē
ꝓsitũ intrĩsecũ ex existeã et subsisteõ.

Videoadqtũ d m̃. ꝑsona Xti n fuit facta active c m̃
Unitive n m̃ etc. ꝑsona Xti licet iã extiterit ab
æterno; fuit tm̃ unita naã humana ꝑ unione
hypostaticã. adeqs t̃mg generaõi adquæ. n ē ꝑsõ
t̃mg de novo pductg. sed subm̃ etm̃ de novo unitg.

Ad 3.um ad probandum non materiae ad cuius prob: non materiae ad huius prob: non materiae
tamen non exemit parvitas admixta. mediatum quippe
receptum accidentis, quae est pars est ens in quocumque gradu in
genere substantiae, nec ex alio et aliorum constituitur unum
per se, sed solum pariendo. ad vero gradu, solum non
ens completum in toto genere substantiae, sed incompletum
quod in ordine naturae est veluti ordinale ad constitutionem
unum per se cum subsistentia et existentia, fiat unum per se
subsistens. itaque pariens dicitur aliquid quod naturae
totalis est, sive gradu solum non dicitur esse existens et
subsistens nisi ut quo.

Quaestio secunda
de
Subiecto accidentium.
Articulus 1.us

utrum in generatione accidentia
immediate recipiantur in materia prima

Ratio dubitandi est 1.o consentiendo Doctorem procedere tota de accidentibus
materialibus, quantum spiritualia, qualia sunt intellectus, voluntas,
et earum potentiae habitus, species, et actus, recipi
in anima rationali est certum: ratio in super est, quod haec accidentia
non dependent in suo esse a materia, sed solum ab anima rationali, in
qua etiam ut separata a corpore conservari possunt. N. 424.

Ratio dubitandi 2.o Doctorem consentiendo etiam non agitari de generatione
spectata per ipsa respective forma, nam talis generatio [illegible]
dubie fit immediate in materia prima, nam in aliis subiectis
generatio, puta mutatio instantanea, in qua fit substantia,
haec est fit in materia prima. quod est. Agimus enim de generatione
sumpta pro alteratione prima, et simul de aliis accidentibus
materialibus, quale subiectum habeant. his praelatis N. 425.

Dico 1.o subiectum mediatum accidentium non est materia prima. ita S. Th.
1.a p. q. 77. a. 5 his verbis: quod forma substantialis facit esse
simpliciter, eius subiectum est ens in potentia tantum: forma accidentalis N. 426.

n̄ facit eē Nā: sim̄pliciter, sed eā tale ā̄ Ndā aliquo modo se habens, Subtū em̄ eius ē ens Nā in actu. tex·tq̄ clarius. p glus etm̄ rase. quod recipitr immediate in maā, ja recipitr in illa antqm̄ habeat fōā substāalē: sed nullū accidens etm̄ viale pōt ita recipi in maā ja, qd̄ Ē. prm̄. nullū accidens pōt recipi in maā ja, antqm̄ habeat suū eē, qa oē accidens etm̄ viale ē̄ entis ens, adeoqe debet recipi in ente iā gstituto, sed solā fōā substāalē maā accipit suū eē et gstituitr in actu, accidēa em̄ nequeunt maā ja dare existēa, cum solū habeant existēā accidēlē, quæ supponit substāalē: qd̄ Ē. deinde qdē immediatū subtū accideū debet jus existere p se. na jus aliqua res subsistit in se ipsa, qm̄ subsistet alijs, sed maā ja, p se n̄ existit, cum n̄ habeat ppriā existēā, sed solū gpositū existit p se. qd̄ Ē.

N. 427 Dico 2° subtū qd et immediatū accideū ē totū gpositū ex maā et fōā, subtū vero quo tm̄ subtū qm̄ immediatū ē tm̄ fōā qm̄ maā respectu accideū maaliū juxta doctores Ailes de puncto 2. de substā his verbis; præterea accidēa substāē immediatā gpleta: /qā cæteris oibq rebq subjcitr, et extra oia his attribuuntr, ā in eis insunt, gpp̄terea maxime substāæ dicuntr. raō in super ē: illud ē subtū qd et immediatū accideū, cui sōl gvenit immediatē jus substare accidēbq; sed soli gposito ex maā et fōā hoc gvenit qd̄ Ē. m patet gsideranti. m pbr, na illi soli gvenit jus immedē ac p se substare accidēbq: cuiq gpetit ā substare accidēbq; sed gposito ex maā et fōā gpetit substare accidēbq: qd̄ illi soli gvenit. m pbr. substare accidēbq ē gpetit, cum substāa ventbq habere habens accidēpp̄tes, sed gpositū ex

meaet fōā, ac id dividi videtur existent, ut ja sfrāa
ut sentit illē Philgus ut supra C. rāo vō partis
ē nōe stti quo itaque in sentti sistem radicale tū
recipiendi tū sustdi audeo radicalia, sed māa
ē ppiū radile recipdi et fōā sustdi. q3 Contrarāō
stti quo ñ ptō māa namque cū sit 1ma ptea sfrāo
ē 1o radix recipdi qdque naāle ē, similiter fōa cū
sit 1us actg ster, ē radix totig actibus, qua vjent
in cpsto et rāoe cuig cpstud sustas audeo, go
merito dicitur māa ēē ppiū radile recipdi et fōā
sustdi, adeque māa et fōā st stta quo et nobis
vindeo.

Prob. 3tio dispoō gromitans ā jos fōā in genere cāo N. 4. Ich.
naalis, contra ōōā ē jos in genere cāa efficiet
fōalis, ita D. Tho: in qtud 1st: Q. 7. a: 4 ubi dit: actg
liberi arbitri ēē jores gr. ... ... in genere cāā
naalis sicut oē dispōō ē jos in hoc genere qm fōā,
fōā vero ē jos dispōōbg in genere cāā fōalis et effti.
eo etiā ē, si audeo gromitaā n dispōnerent māā
in genere cāā naalis, dsto nulla dri generaāo
substaale, hoc n pt admitti, qō C. ptt sola in dine
nulla dati generaāo sstlis, qdo toltt ultima dispōō
ad fōā, sed mixta Aarios, tolltt ultima dispōō vg.
in igne calor ut 8. qō etm tollt generaāo substaalis
dem oīs generaāo ēēt miraclsa, nā illa generaāo ē
miraclsa, p qm fōā introducitur in māā nō dispositā.
sed hoc fieret mixta Aarios si dispoet n eent jore
in generaāe sstaāl, et gromitantes in eodem instanti
reali, sicut vg: apertio fenestra ē cāā ingred
entis venti, et ventg apertionis fenestra. Hec
Sentēā servit ad solvdas maximas dffltes Theolgiāe. v:
qmdō gtritio disponat ad grāā efftē, et similiter adas
ā grāā sanctifcē, an ppiū meriti possit cadere sub
merito, an actg supernaālis ex suppto elicitg

pendat ab actu supernali, an materia ᵱ: meruerit incarnaõe &c. de quib. vide plura in Theol.

Solvuntur objectiones.

N. 429 ^us^ Ob. 1° contra 1^am^ concl: Maã 1ª habet sufficie̅ capacitate̅ ut ipsi adveniat v.g. qtitas mediante inhaereat, q° etiã sortitur̃ indistinctũ advehetur a qts, nam maã primo habet sufficientem potentiam prius habet sp̃rius actu ab̃ea, quo qts eris in actu opposito potentia obiectiva: q° habet sufficie̅ capacitate̅ n̄ tñ ad recipiendũ sed etiã sustinendũ qte.

Deinde maã 1ª habet sufficie̅ capacitate̅ ad immediate recipiendũ et sustinendũ for̃ã substantiale̅: q° etiã ad sustinendũ qte̅ seu accidens.

R^do^. Si maã 1^a^ n̄ haberet sufficie̅ capacitate̅ ad sustinendũ immediate accidens v.g. qtte̅, tunc esset ideo maxime, quia distinctã a for̃ã; sed haec raõ ē nulla: q° &c. ~~m~~ pts etiã distinctã distincta discrepantibus, et tñ ei qtas inhaeret immediate: q° etiamsi maã distinctã a for̃ã, tñ ei immediate poterit inhaerere qtas.

Obiic. S. Doct: 1^a^ p. q. 3 ar. 3 dicit, qtas dimensiva ē illa, quae 1mo inhaeret maae, q° maã ē subjectũ immediatũ.

R^do^. Ibi maã ē accidens maae, sed illa sortis immediate in maã, q° &c. in pts, quia realiter distincta a maã, potest ē accidens maae, quia realiter separata a maã, si enim maã amittat for̃ã, n̄ habet amplius potentiam ad illam, saltem iuxta plurimos naturaliter: q° &c.

3^tio^ Totũ compositũ n̄ ē subjectũ accidentis, igitur sola maã a pts. R^tur^ non accidens n̄ potest ē in duplici subjecto, sed si accidens esset in toto composito esset in duplici subjecto, nempe in maã et for̃ã. q° &c.

Contra 2^dam^ conclusionem. Si ē subjectũ accidentis immediatũ deberet ē completũ in genere substantiae et per se subsistens, sed compositũ ex maã et for̃ã n̄ ē completũ in genere substantiae, ergo

sit necessario complexus entia eiusdem generis subsistentia, quod materia
et forma non erunt individuum substantiale quoddam.

2.do quaedam substantia subsistit individua aeque non in toto composito,
quod etiam quaedam materia in sola materia est non in toto composito.

Contra 3. Instabis: quod composita ad formam substantialem tamen actu
... actu ... non ... praecedere formam. Respondeo negando tamen
actu ... composita forma ...

3.io. Substantia in toto composito non potest praecedere formam substantialem,
quaedam quantitas substantia in toto composito de novo
genito, quod non potuit praecedere ipsam formam substantialem.

4.to Implicat idem esse prius et posterius in eodem genere
causae respectu eiusdem; sed si quaedam quantitas pro
iora in genere causae materialis, tunc idem esset prius et posterius
in eodem genere causae etc. Nam imprimis forma substantialis
est prior actu in genere causae materialis, sed etiam in hoc genere
est prior, quia omne substantia est prius in genere causae materialis quam
forma receptibilis respectu substantiae, sed forma actuans est substantia
ultima dispositio, quae etiam est prior illa in genere causae materialis
et simul in eodem genere posterior.

Resolvitur ad 1.um negando ad primum: subsistentia nullam materiae iam ex se (praebere) N. 430.us
actu ... quomodocumque illa nomine appellatur ... vero
... ... opponitur ... obiectioni ... essentias reales
... quae prius erat possibilis, ... de facto data.
Ad ... subsistentias n. c. est par. disparitas est, quod materia
sustentat formam substantialem non dando ipsi esse, sed potius
recipiendo esse ab illa, ad quod sufficit eius ... ...
e contra ... ... et sustentaret composita,
deberet eidem subsistentiae dare ... ... potentialitas
... actus et se subsistens.

Resolvitur ad 2.dum ... ad primum n. c. est par. disparitas est: materia
... a forma tamen actu ... sine qua nullam ...
... ... substantia ... aut aliud accidens

propositum a' dispositis, videt solum quoad sui conservatione et statum sibi debitum ita tamen ut ex se gaudeat plena auctoritate ultra genus substantiae, qua et ipsum et caeteras dispositiones immediate sustentare possit.

Ad 1. Respondeo ad 2dum: Dist: ubi loquitur de materia prima sive de toto composito, transeat; ubi loquitur de toto quo audeat, quia materia et ratio cur totum compositum recipiat audeat, nego; vero loquitur de toto quod audeat.

Respondeo ad 3um: nego maiorem ad p: dist: majorem: potentia materiae quoad suam entitatem separatae a materia nego, quoad repetitum separabilitatem et n: c: potentia est ipsa substantia materiae, quae a materia separari non potest, quae a materia separari non potest.

Respondeo ad 4um: neg. ad p: dist: nego audens non potest in duplici toto partiali et coniuncto nego, totali et diviso concedo, et sic dist. n: c. materia enim et forma utraque in uno composito coniuncta duo sunt tota partialia, et efficiunt unum totale respectu ad obiectum. concedo.

Respondeo ad obiectum: c. m. n. m. et dico, materia sanctam non asseri compositum ex materia et forma cum toto audeat, antequam illo libere subsistat. Debet enim actibus subsistentiae ultimato completum in genere substantiae, ita dico ut subsistentia non sit ei ratio seu recipiendi sive existendi audeat, sed solum modus ultimo terminandi illam.

Respondeo ad 5um: n: c et par: disparitas est, nam accidentia realia est potentia ens in actu, hic poterit substare audentibus, materia prima vero nihil aliud est, quam pura potentia nullo modo de se in actu constituta, ideo non potest substare audentibus, quin prius existat forma.

Respondeo ad 6um: dico non potest praecedere formam in genere causae prioritas formae c. m. in genere causae ultima dispositio ad formam nego et sic dist. m. n: c. calor ut 8. quatenus est prioritas ignis, sic est posterior forma in genere causae efficientis, quatenus vero est ultima dispositio ad formam ignis, sic virtute in se continet omnes dispositiones anteriores, similiter est etiam medi[illegible]

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

pedentis, in quo scilicet non consistit compositas, sed compositionis ultima dispositio; siquidem pendet forma in genere causae materialis et dispositivae.

Resp. ad quartum ex hoc solum sequi eandem proximitatem non pendere formam in genere causae formalis, nam usaliqua forma absolute recipiatur in materia, ad hoc non indiget dispositionibus, at a receptio formae talis potius quam alterius fit conaturalis, ad hoc quodammodo materialis eandem requiro.

Resp. ad 5tum non implicat idem esse prius et posterius in eodem genere causae proximo et remoto, tam eodem vicissim genere proximo esse quid posterius, remoto vero quod prius. Et non implicat quod idem proximum materiale accidentium materialium formae et formae remotum eundem, non implicat idem esse prius et posterius in eodem genere causae materialis proximo et remoto.

Articulus 2dus

an Corruptio substantialis per se risenta in natura et an in corruptione substantiali detur resolutio usque ad materiam primam.

Dicendum est 1o. corruptio simpliciter sive substantialis est mutatio ex substantia actu in substantiam in potentia, seu transitus materiae ab esse formae substantialis ad non esse illius, ita [illegible] ex Arist. L. 1o de gen: dari autem corruptionem in naturalibus negari non potest, est enim omnibus indubitatum, quia per generationem producitur nova forma in materia, et quia 2 formae substantiales non possunt simul stare in una eademque materia, ideo necessario prior forma expellitur; ex quo manifeste constat dari corruptionem substantialem. N. 421

N. 432us Quaeritur. Num à qua corruptio intenditur ac duplici
qualis est parte
partialis e virtus activa propria agentis partialis, qua distincta
e virtus activa alicuius primi universalis, ut e calidum
alia substantia superior; inter has versatur haec differentia,
quod partialis co ipso quod talis sit, respiciat bonum particulare,
univlis â, co ipso quod sit univlis, respiciat et intendat
bonum univle. Est quo hic an alterutra vel utraque
ex his quaerere intendat corruptionem substantialem.

N. 433us Pndo. quaestio altera praesentis Arti quaestionem in eo constituit,
an dum corrumpitur aliquod compositum naturale, et generatur aliud
novum ita destruatur illud, ut nihil prorsus remaneat
in novo praeter materiam primam. vg: quando moritur homo, et fit
cadaver, an in cadavere nihil amplius superfit
in toto homine praeter materiam primam, ita ut in cadavere
non solum sit alia forma substantialis, quam in homine fuerat,
sed etiam alia non accidentia; puta alia non quantitas,
alia figura; alius color &c. Namque certum à hic
supponimus in corruptione substantiali perire omnia accidentia
quae sunt affecta propter compositum quod corrumpitur. ratio
est; quia haec talia accidentia, habent aptitudinem
cum forma totius, cuius sunt propter, quo hoc ipso, quod non
maneat eadem forma substantialis, etiam non manebunt
accidentia eadem propria. quaestio quoque procedit de accidentibus
quae sunt communia utrique composito, sive dum corrupto,
quam recens genito, qualia sunt quantitas, color, densitas,
raritas &c. his probatis.

N. 434us Dico 1o. Corruptio substantialis nullo modo per se intenditur
in natura sive agente particulari, intenditur tamen per se
à natura universali: ita S. Doct: 2: 1 A: 2 his verbis:
corruptiones rerum naturalium, sunt quidem naturae particularis,
sunt tamen de intentione naturae universalis, in quantum defectus
unius cedit in bonum universi totius, ratio etiam quod

ī partē ē, naā partis ꝑ ſe ꝗᵃ intendit bonū partē,
ꝗ̄ ꝑ ſe nihil intendit, quod ꝗ̄ ꝑ ſe tendit ad bonū
ſuig partie, atqui corrptō ſbſtaālis n̄ ꝑ pertinet
ad bonū partie naā partis ſᵈ ꝗᵃ, ꝑ accidens
ſſit rāe naā jma, quæ cum neqꝫ pſit exiſtere
ſine oī fōā, neqꝫ ſimul hrē duas, requirit, ut
ad introduō unius corpꝰ ā expellatꝫ ex ſe altera,
quæ præxiſtit. naā uero partis ē. Ea corrptoē.
pertinet ad bonū et pulchrē Univ: qua ꝑpue
ꝑ viciſſitudnē aſſiduā generaō et corrptoē
obtinet, quoiā n̄ ꝑtineat eodē modō et ꝑ ſe, ut
jus diximus, q̄ō et ipſa debet aliqꝫ modō intendi
ꝑ ſe a naā, ſive agente Uāli, ſᵈ n̄ intdūr ꝑ ſe jus
ſᵈ naā unius alteꝛ ꝗᵃ ꝑ ſe jmo intendit, quæ
inmediate ad ꝑfcōē et decorē univerſi pertinet:
q̄ō intendit per ſe &c.

Dico 2° In corrptoē ſbſtaāli ſit reſolutō uſqꝫ ad
maā jam. ita Arilg et d: Th: 2mis in Cap: de ſbſtā N. 435
ait: n̄ exiſtentibꝫ jmis ſbſtaāis aliqᵈ aliorū eē ē
impoſsbēl, oīa enī alia ā jectus de eis, ā in
ſbtis eis ſt. alter vero L: j° de gen: L: 10 ait
dicendū q̄ō qᵈo n̄ maneat idē nō accidens, ſᵈ id,
quod jus erat, corrumpitꝰ, ꝑ accidens corrptoē ſbti
recedente fōā, quæ jus erat talis accidis, et
advenit ſimile accidens conſequens fōā de novo advenientē.
Raō ctm eſt: pereunte ſbtō accidēs pereunt ipſa
accidēa, ſᵈ in corrptoē ſbſtaāli perit ſbtō accidēū
de quibꝫ hic diſputatꝰ: q̄ō pereunt ipſa accidēa,
conſequenter nullū remanet in ꝯpoſito recens genitō ex jis,
quæ fuerant in corrupto. mī ē certa, q̄ō nullū accidēs
naāliter pt exiſtere extra ſuū ſbtū inhæſionis. in
pts, naā ſbtū accidēū, de qbꝫ modo agimus, ē totū
ꝯpoſitū, ut ex antecedentibꝫ patet, ſᵈ in

corruptione substantiali perit totum compositum, quo perit actu quidem quo est ipsa quidem.

Solvuntur objectiones.

N. 226 Obj. 1° contra 1am gl: id, quod per se pertinet ad generationem novae partis, per se intenditur ab illa; sed corruptio alterius pertinet per se ad generationem novae partis; ergo intenditur ab illa. maior manifesta, nam quidquid per se pertinet ad formam novae partis per se intenditur ab illa, sed quidquid per se pertinet ad generationem novae partis per se spectat ad bonum eius quod [illegible]. minor etiam est certa ex eo, quod nequeat generari nova partis quin corrumpatur altera, et vetus forma expellatur.

[illegible]. Deo creata nos nova [illegible] intendit corruptionem per se [illegible], quia primo intendit generationem, ad quam corruptio est medium necessarium; sed etiam nova partis intendit primo generationem, quo etiam per se [illegible] corruptionem intendere potest.

[illegible]. Quae per se tenent per accidens se [illegible] alicuius rei contingunt in [illegible]; sed corruptio et rei contingit ad generationem novae partis per accidens, ita ut [illegible] generatione et bono illius partis [illegible]: quo corruptio non per se [illegible] per accidens [illegible] bono partis.

[illegible]: In cadavere hominis recenter confecti manifeste videntur eadem calor, [illegible], ita quantitas, figura, color: quo non datur resolutio usque ad materiam primam.

[illegible]. ubi non [illegible] causa corrumpens non potest aliquid corrumpi; sed non [illegible] causa corrumpens quidem genitor est corruptor quia quo [illegible]. [illegible] [illegible], fieret causa tunc esset generans generans non est, quia [illegible] intendit formam substantialem, est non quidem [illegible] quo [illegible].

6to. Si in corruptione compositi destrueretur quantitas, tunc deberet destrui a contrario, vel per cessationem causæ conservantis, sed nullo ex his modo destruitur, quia imprimis quantitati nihil est contrarium, deinde [illegible] manet saltem causa efficiens et conservans, adeoque nec huic datur defectus. Ergo manet quantitas destructo etiam composito.

7mo. Si fieret resolutio usque ad materiam primam, tunc esset hæc ratio: quia audiens non potest naturaliter migrare de subiecto in subiectum, ita audiens non potest esse sine subiectum. Quod est satis. Si non fieret resolutio, dum in destructo subiecto destruitur etiam accidens, sed hæc omnia absurda non satis tunc, quia audiens manet in eodem subiecto, nempe in materia prima, quod non migrat de subiecto in subiectum, dum audiens non est sine quantitate materialis, quando factum, quod totum compositum fit totum in [illegible], cum ad summum sit totum [illegible] audiens, quod non fit resolutio. Et non esset dissimina inter audientiam propriam et quæ possunt stare in pluribus subiectis.

Adeo ad 1um. Cum non: m ad huius: dico: quod requirendo generari factum naturaliter [illegible] natura propria particularis abque [illegible] a expulsione formæ præexistentis ex materia, id non convenire formaliter ex vi generationis, sed ex eo capite, quod in materia [illegible] [illegible] forma expellenda natura, ius antequam inducatur nova: quod ad generationem [illegible] pertinet qua petit efficere per audientiam: [illegible] esse intra generationis [illegible] [illegible] [illegible] sunt. Materia forma inducta et privatio. N. 437

Adeo ad 2dum. Dum natura particularis intendit generationem, tamen corruptio est medium efficiter requisitum non [illegible] [illegible] efficiter requisitum [illegible] disparitas inter naturam universalem et particularem hæc est, quod natura universalis intendens finem intendat pariter omnia media ad finem sive efficiter vel concomitanter requisita, sine qua corruptio est medium concomitanter requisitum iuxta hunc statum rerum generabilium, ideo natura universalis intendit

etiam corruptione, contra naturam partibus intendens, quem intendat solum media essentialiter requisita; cum quod corporis non sit tale medium. ideo natura partibus per se corruptionem non intendit.

Resp. ad 3tium c. m. n. m. natura licet ordine pungat cum generare naturam partibus corruptio, id tamen non fit ex vi generationis, sed ratione materiae [illegible] hoc a. n. [illegible], quo minus corruptio respectu naturae partibus [illegible] per accidens, nam et generata sit effectus et mala per accidens relata ad naturam realem quae tale et nihilominus cum natura sensitiva vitiata non caro, sed frequentur contingunt.

x generatione aliqui

Resp. ad 4tum. d. a. remanent eadem specie ca. nō a a esc. hoc e. partes illae remanent eadem materia, solum quoniam in cadavere remanet eadem materia, quae [illegible] in homine vivo. unde recensita accidentia manent eadem specie, n. a. no.

Resp. ad 5tum. d. m. ubi non [illegible] causa corrumpens nec per se, nec per accidens, ibi c. c. m. ubi non [illegible] causa corrumpens per se, [illegible] d. m. per accidens, n. m. c. generans cadaver per se [illegible] intendit partes veluti quantitatem et colorem, figuram cum cicatrice intendit per accidens. d. min. potest etiam per causam producente talia accidentia quaerere assignari causam univocam et aequivocam, ratio [illegible] facilis, nam quod jam producit formam, producit etiam per accidens ea, quae ad formam per accidens sequuntur. atqui causa univoca producit jam formam, quod c.

Resp. ad 6tum. n. m. quantitas enim non destruitur per aliquod contrarium, sed per destructionem subjecti, vel si Deus annihilaret omnem materiam etiam desineret albedo: an vero sine actione possit accidens migrare de subjecto in subjectum dicemus in metaphysica de individuatione accidentium.

Resp. ad 7mum. adducta illa argumenta laborare pessimo suppositio, quae supponunt materiam jam esse formam medio

auditio, qua factus, nec si daretur audiens in natura ante foetus. Tunc foetu adveniens in natura faceret productum audibile, item natura cum audit Libet maiorem connexionem quam cum foetu substantiali, quia ista perditur corruptione, non vero audiens. Sed quis non videt hanc absurditatem? quod audiens non sit in natura, sed in toto producto tamen facto in corporis distinctum inter audita propria et quia non est hic, quasi ista possent dari in pluribus corporibus, sed quia audita propria Libent nexum cum corpus cum suis propriis proprietates: audita quia... connexionem contingentem, et adeo nobis appellantur talia, quae tamen ab adiunctis non aliter intitulantur.

Quaestio 3tia
De
alteratione
Articulus 1us
Quid et Quotuplex sit alteratio.

Quaeritur 1mo alteratio tribus praecipue modis potest spectari. 1mo Latissime, in quantum facit alterum et in hoc sensu convenit N. 439 omni motui audibili terminato ad quantum et quale. 2do spectatur stricte in quantum est acquisitio qualitatis in instanti veluti illuminatio, sensatio, intellectio: 3tio tandem sumitur alteratio propria, in quantum est motus successivus sive actus successivus habens contrarietatem et latitudinem successive percurrenda.

Quaeritur 2do Alteratio a Philosopho hic lib: 1o T: 23. definitur, N. 439 quod sit motus substantiae completae ab una in aliam passionem, seu passibilem qualitatem contrariam cum latitudine percurrenda.

Dicitur 1mo Motus substantiae completae: motus quidem est loco generis, quod vocabulum hic sumitur stricte, et vero est rigorosi... motum. Substantiae completae, ut indicetur alterationem non reperiri modo in natura, sicut generatio substantialis, sed in toto

qualitatis. dicitur 2do mobilis in una vel alia passione, seu passibile quale, quia motus hic alterationis non tendit nisi ad qualitates 3tiae speciei. dicitur 3tio contraria cum latitudine percurrenda, quibus excluduntur qualitates ceterae speciei terminare motum alterationis, sed illas tantum, quae et habent latitudinem percurrendam, et fiunt ex contrario subiecto:

N. 340 Dico 3tio. Alteratio modo explicata dividitur adaequate in 3 species: scilicet in alterationem specialiter dictam sive physicam, in intensionem, et remissionem. alteratio physica est motus terminatus ad qualitatem 3tiae speciei, in quantum nunquam subiectum advenientem, inquantum est qualitatis sensibilis cum expulsione contrarii; verbi gratia: quando per calefactionem producitur calor ut non inventum in supposito; intensio est qualitatis iam productae est alterius motus, a minus quali ad magis quale verbi gratia: a minus calido ad maius calidum. remissio econtra est motus a magis calido ad minus calidum. ex his sufficienter patet assertio nostra; nam quot sunt species alterationis, quot sunt termini ad quem alterationis specie distincti; tales termini sunt 3. quod probatur. nam constat quia motus desumitur a termino ad quem, nam patet. terminus alterationis physicae est qualitas 3tiae speciei, terminus intensionis est qualitas 3tiae speciei magis intensa, terminus remissionis est eadem qualitas 3tiae speciei, sed minus intensa: atqui isti termini sunt specie formaliter diversi; quod probatur. Sane licet per alterationem physicam intendi producatur, inquantum est qualitatis, simulque intendatur, hoc tamen alterationi physicae est plane per accidens, quia ex se non intendere non petit. His breviter praenotatis

Superest quaestio decidenda an motus alterationis, de quo hic agimus, sit continuus; contrarium asserunt sapienter Senemas, Ferrara et Almerscopus, Complutenses dicentes: alteratio est quidem motus successivus, attamen

difformem; ita ut qdo calefactibile in aliquo instanti acquirit unum gradum caloris paululum quiescat in spatio immediate sequenti, ac deinde in alio instanti rursus acquirat alium gradum, et postea iterum quiescat, et sic semper cum solita quiete in partibus temporis intermediis usque ad finem alterationis, contra quam opinio

Quaeo. Motus alterationis proprie dictus est motus continuus. Est N. 441.us
ratio: calefactio est alteratio; sed calefactio est motus continuus;
ergo &c. min. pbo; motus, quo mobile movetur sine interruptione
est continuus: sed per calefactionem lignum calefit absque interruptione,
ergo &c. min. pbo agens naturale debite applicatum passo capaci
agit in illud sine interruptione; sed pro agens naturale v.g.
ignis applicari per aliquod tempus subiecto capaci, v.g. ligno sicco:
ergo agit in illud sine interruptione, consequenter eum continue.
Deinde si agens naturale post primum instans in parte temporis quiesceret,
tunc in ista parte dabitur otiositas quod admitti non potest, si vero
adversarii dicant, ubi agens naturale in parte temporis sequenti conservat
gradum caloris in priori instanti productum, tunc illud inferior,
quod agens naturale priorem gradum caloris conservare, cur non
etiam producere novum, nullum enim obstaculum potest assignari.

Solvuntur objectiones.

Obi.o Anth: Aristoteles: Th: 1mo Cor. Libr: 2 23 ait: diversa N. 442.us
esse continue alterari valde manifestis adversari est; item
Th. a m 1mu Lectione C. 2. 0. A: 3 ait: nullus aliud
motus est proprie continuus nisi motus localis, ergo iuxta utrumque
alteratio non est motus continuus

Rdo. agens naturale sive continuum semper agit, si subiectum supponat
debite applicatum, quod raro aliquando est nulla. a. post. in
pluma vel charta v.g.: per aere transmissa; quae quidem semper
habet eandem gravitatem, et eodem modo applicatur aeri in
quo existit, sed tamen non semper similis aeris autem densis sorsum
videmus ipsi oculis clarentem; aliquando habet, aliquando habitus &c.

3tio. Juxta nos sufficit, ut si intensio caloris fiat in parte temporis, tunc qualibet pars temporis sit destructiva alterius gradus caloris in dicta parte temporis producti in instanti intensionis: adeoque daretur actu infinitum unum intensionis, quod tamen negamus 3o.

N. 440 Ad 1mum Resp. ad 1um articulum: Th: Ad docere alterationis motum non esse continuum toto eo tempore, quo res existit; cum ipsum prius sit motus localis caloris, qui nequit uno actu existere, et absque interruptione ulla continuatus usque ad extremum individuum, ideo non impedit, quo minus fiat continue quantumvis sit sive longo sive brevi tempore.

Resp. ad 2um. Agens necessarium seu naturale semper agere ... sit debite applicatum, si caetera quoque, quae tam ex parte medii quam ex parte subiecti ad id requiruntur, debito modo se habeant: quod in allata instantia certe non contingit; aër quippe non est ubique semper dispositus aequaliter, cum in quibusdam partibus agitetur in quibusdam sistatur motus, hic rarior sit, alibi densior, vel aliter dispositus: Ideo quod pluma movetur per aërem variae dispositionis, etiam fit, ut pluma etiam valde inaequaliter moveatur.

Resp. ad 3tium gradus caloris intendi per partes temporis, ... non indivisibiles, quae sint destructivae in infinitum: adeoque falsum est, quod detur infinitum actu unum intensionis.

Articulus 2dus

Quomodo fiat intensio et remissio qualitatum.

N. 441 Quaeritur Quid sit intensio et remissio in primo articulo exposuimus: quomodo autem fiat intensio et remissio, variis inter se opinionibus authores digladiantur. 1a sententia est Durandi et quorundam antiquorum docentium qualitatem intendi per hoc, quod prior qualitas insita expellatur et destruatur, et nova qualitas perfectior

agente et in obiecto producatur, sed haec sententia ex eo non placet,
quia hic modus non est eiusdem qualitatis intensio, sed unius distinctio
et alterius productio. 2da sententia docet intensionem qualitatis
aliter non fieri quam per depurationem subiecti à contraria qualitate, ita
ut quandam perfectius et veluti intensius aurum, cum à
sordibus purgatur, sic calor v.g. perficiatur et intendatur, dum
subiectum v.g. lignum à frigore depuratur. Sed haec sententia
refellitur per hoc, quod plures sint qualitates, quae intenduntur quidque
et tamen nequaquam compatiuntur cum contrarijs, ut sunt fides, spes,
charitas, fides namque nequaquam compatitur infidelitati,
spes desperationi et charitas odio Dei, sic etiam lux
intenditur per maiorem accessum qualitatis lumine motus; et tamen lux non
habet contrarium, ut docent communiter. 3tia sententia communissima,
quae docet intensionem fieri per additionem gradus ad gradus, ita
ut dum calor intenditur, sic calori praeexistenti novus calor
addatur. 4ta denique est communissima, qui docent intensionem
qualitatis fieri per maiorem radicationem in subiecto, ita ut tunc
calor intendatur, quando magis radicatur in subiecto, idem, quod
subiecto sese pulchre [illegible], subiectum plus et plus actuat,
[illegible] magis [illegible] sunt autem in eo inter se, quod
aliqui maiorem hanc radicationem explicent in [illegible]
superadditos, alij vero illam fundant in nova mixtione
qualitatis, alij eam ponunt in participatione, qua subiectum
magis et magis participat, hoc probatur

Dico 1o. Intensio non fit per additionem gradus ad gradum. ita N. 4.4.5
Phlg. q. Phc: D. 014. quod addidit S. Th: 1a 2dae Q: 52.
A: 2 ubi ait: ex calido fit magis calidum nullo facto
in materia calido, quod non esset calidum, quod erat minus calidum.
ratio insuper est pro. Si intensio fieret per additionem gradus ad
gradum sive qualitatis ad qualitatem: tunc qualitas de novo addita
et distincta [illegible], vel non ab illa, cui adderetur, neutrum potest
dici [illegible] Ca. non est certa [illegible] potest non potest dici primum, quia in
intensione qualitas remissa v.g. calor ut 2 magis perfici debet

intra sua specie, nam certum est calorem ut 2. quod transit ad calorem ut 6 manere intra eandem speciem, magis quippe et minus non mutant speciem. sed gradus in subiecto preexistens non potest poni intra eandem speciem, gradum supremum constituens quia ea neque potest dici unum, quia 2 vel plura quidem solo numero distincta nequeunt recipi in eodem subiecto, alias enim ex gradibus essent distincta et non essent distincta solo numero, uti videbimus in physica de principio individuationis auditum.

N. 446 Dico 2do. Intensio gradus etiam non fit per modum radicationis superadditum. ratio est: si intensio fieret per modum superadditum vel unicus modus maneret quamdiu datur intensio, vel diversi modi succederent, ita ut priores modi perderentur, neutrum potest dici, quod patet. non prius: in primis non potest manere unicus modus, hic enim non potest facere subiectum modo magis modo minus intensum. nec potest dici, quod, prior modus destruatur et novus producatur, nam hac ratione alteratio essentia non distingueretur a motu intensionis, nec potest dici quod omnes modi intensionis maneant, nam illi modi vel essent homogenei vel heterogenei: non homogenei, nam si essent homogenei tunc omnes modi subsequentes deberent facere speciem calidum, hoc non faciunt, quia subiectum iam supponitur speciem calidum. neque possunt esse heterogenei, nam si essent diversarum specierum, tunc unus deberet se habere per modum partialem, et alter per modum actualem, vel uterque per modum actualem, et sic esset unum aggregatum per accidens, quod non potest admitti, quod patet. nec fit intensio per novam inexistentiam, quia ubi non producitur nova forma, ibi non datur proprie nova inexistentia, quia inexistentia consequitur ad productionem formae, sed in intensione non producitur nova forma, ergo neque nova inexistentia.

N. 447 Dico 3tio. Intensio gradus fit per maiorem radicationem in subiecto, sine ullo accessu novae entitatis, ita, ut haec maior radicatio consistat in maiori participatione, quo subiectum magis ac magis gradum participat, hoc est

subiecto plus et plus insit sive quiescet. ita docet S. Doct. 1. Phys. l. 7. § 4. 9. ubi ait: quod una et eadem pars, =
sit magis v. minus alba, non est ex ipsa ratione albedinis: =
quae si esset separata, non diceretur albedo magis et minus =
q: sicut neque substantia suscipit magis et minus: sed quia =
diverso modo participatur albedo ex parte subiecti susceptibilis: =
ex quo id sic per rationem arguitur. In illo qualitas maior
radicatio, per quod fit intensio qualitatis, ex quo subiectum formaliter
habet, ut sit magis quale, sed ex perfectiori participatione,
eiusdem qualitatis subiectum formaliter habet, ut sit magis
quale: quod Ergo. In participatione perfectiori eiusdem qualitatis
consistit maior radicatio, per quam fit intensio qualitatis, antecedens
Major est certa, minor ex eo constat, quod magis quale ut
docet citato loco S. Doct: non potest desumi ex parte qualitatis,
ex sua ratione sed non suscipientis magis et minus, adeoque
debet desumi ex parte subiecti, qualitatem magis magisque
participantis

Solvuntur obiectiones

Obiectio 1° contra 2am conclusionem. S. Doct. 2. 2dae. q. 24. A. 3 ait: illos qui dicunt charitatem intendi per maiorem radicationem N. 440m.
propriam vocem ignorare, quod ex hoc textu colligitur intensionem
non fieri per maiorem radicationem.

Respondeo. Augmentum qualitatis, quae est qualitas virtualis fit eo modo
proportionaliter, quomodo fit augmentum qualitatis formalis, sed huius
augmentum fit per additionem novae partis, quod est augmentum
gradus.

Contra. Crescit qualitas in eodem subiecto fit per additionem partium gradualium,
quod etiam eius intensio hoc modo fit.

Respondeo. Omnis alteratio tendit ad gradum, sed intensio est motus alterationis,
quod tendit ad novum gradum.

ut 4 in calido ut 2 ... extra exttas caloris, quae
... in calido ut 7 ... calidū ut 2. aqua pōe
gburere qm calidū ut 7, sed hoc ē aperte falsū q̄

6to. Qui ponit novū gradū, etiam ponit nova qualitas,
sed in intensione ponit novū gradū; ... magis tale, quod
ante n̄ erat, qd etiam ponit nova qualitas. ... gstat,
qa ... n̄ ... , nisi ... abstracta.

7mo. ... ... activa est ... qm ... activa,
sed qualitas intensa ē ... activa; qm ... intensa,
quo ē ... , qui nova ... ,
quae ... n̄ erit alia, nam nova pars qualitatis, ...
... radic ...

N. 449. Resp. ad 1um S. Doct. ... velle vituperare illos, qui
... charitatē augeri ... , et tamen n̄ ...
... ; nam si qualitas magis radicatur ... etiam
... , qua ... audius ... ex mode ...
...

Resp. ad 2dum ... ē vera de augmento extensivo qualitatis
... de augmento intensivo. ... augmentū qualitatis ...
augmentū intensivū qualitatis ... ē ... , quod ... fiat ...
diversas partes ... , ... et ... partes qualitatis
... ... vero fiat in eadē parte ... ; ...
... ... plures qualitates partiales ... ,
... , quae in ... augmentū ... .

Resp. ad 3tium ... : disparitas ē, qa ... qualitatis,
... nempe, fit ... diversas partes ... : cumque
eadē pars qualitatis pluribus partibus ... ...
nequeat, plane ... ē, ... fieri plures et
... partes qualitatis, ... fit in eadē parte ...

Resp. ad 4tum ... ad ... de novo ... n̄ ...
magis ... radicandā ... . n̄

acquirit nova praez gETis, sed jos magis radicat,
adeoq in aqua calida ut 2 gradus caloris extra,
quam caloris in aqua calida ut 4. etsi in ista aqua
sit plus caloris quoad participationem et actuationem subjecti.
Quare

Resp. ad 5tum. Dm si debeat tota extas caloris,
et simul etiam totaliter sive quoad participationem subjecti
cum sensus n. m. Cn. nam calidum suscipit magis et
minus ratione majoris radicationis in subjecto: veluti debeat
videns totam speciem divinam sed non totaliter, quia Deus
potest sub alia et alia ratione in infinitum esse visibilis.

Resp. ad 6tum. Dm. Deus ponit novum gradum speciei, etiam ponit
nova gradatas c. m., quod ponit novum gradum solum subjecti n.: m.
et sic dicta m. n.c. gradus speciei novum ponit per acquisitionem
speciem, quando aqua v.g.: ex frigida fit primo calida,
et tunc ponit specifice nova gradatas caloris, quia
novum ratione quod ponit per intensionem eundem caloris, ideo dicti
consequenter aqua per illam ex calida absolute fit magis
calida, et tunc non ponit nova gradatas specificas, sed
solummodo gradatas praeexsistens, calor nempe magis specificatur

Resp. ad 7mum. Dm. Ex intensione speciei nova specie acquisita
c. m., eadem specie a subjecto magis participata c. m.
et c. m. eodem modo dicto c. c. et n.: c. dicto patet
ex jam dictis.

Quaestio 5ta.
de
Nutritione, augmentatione
et diminutione.
Articulus 1mus
Quid sit nutritio, et an distinguatur realiter
ab augmentatione?

N. 450 Dico 1mo Qstio hic est de nutritione proprie dicta, quae in solis viventibus reperitur: hinc ignis proprie non nutritur a ligno vel stupa, quia non fit per intus susceptionem sed per juxtapositionem: neque vinum aqua mixtum etsi fiat per intus susceptionem proprie nutritur, quia ista mixtio vini non fit propter restitutionem alicujus partis deperditae, quod fit igni alias calidum aliud infundis, et tunc ignis magis accendatur, non tamen nutritur, quia hic ignis augmentum contingit propter mutuam actionem ignis et olei. Sumitur quaestio de nutritione viventium, ad quam requiritur virtus 4 potentiarum. Iam potentia attractiva, nam quando debet pars viventis debet nutriri, alimentum vero utpote grave cum suopte descendere non potest. potentia attractiva desiderat. Dicitur potentia retentiva, quia vivens non statim nutritur per attractum dissimile, quare requiritur potentia retentiva, donec alimentum coquatur et fiat simile viventi. 3tia est potentia digestiva, qua alimentum concoquit. 4to est potentia expulsiva, qua superflua et non apta expellit et ejicit.

Dico 2do. Nutritio recte definitur, quod sit conversio alimenti intus suscepti in substantiam aliti ad restaurandas partes deperditas. Dicitur 1mo conversio, quae ratio est quasi generis. 2do alimenti in substantiam aliti, in quo convenit cum nutritione impropria et vulgari, per quam ignis v.g. in sui substantiam convertit lignum etc. Dicitur 2do intus susceptio, quod differt a nutritione ignis, quia hic non ab extrinseco a suo pabulo, nec attrahit illud intra se modo vitali, sed solum agit in ipsa actione transeunte. Dicitur 3tio ad restaurationem partium deperditarum, ut indicetur finis nutritionis, qui est reparare partes deperditas per actionem naturalis caloris consumptas, neque tamen novas substituere.

hic 2a quaestio, primo, an nutritio sumpta pro alteratione propria alimenti, sit motus successivus prius. 2do an nutritio et augmentatio sint distinctae actiones vel motus, et quo

Nota 3tio. Augmentatio distincte, quod sit motus a minori ad maiorem quantitatem. Dicitur motus, in quo convenit distinctio generica cum alijs, quae non sit e[?]. Dicitur vero a minori ad maiorem quantitatem, quae particula obtinet ratione differentiae et discriminat augmentationem primo a latione, quae ad locum terminatur. ab alteratione, quae est ad qualitatem. 3tio a nutritione et generatione, quae fit ad substantiam. 4to a diminutione, quae est motus a maiori ad minorem quantitatem. His praemissis N. 452us.

Dico 1o. Nutritio sumpta pro alteratione propria alimenti, est motus successivus atque continuus. Probatur. dico quoniam ad uniendam novam partem substantiae imprimis potentia vitalis nutritiva debet calor naturalis coniunctus potentiae nutritivae, sed calor naturalis prius et fortius agit in partes proximiores alimenti, consequenter prius inducit ultimam dispositionem ad formam viventis in partes proximiores alimenti, quam in partes remotiores, consequenter prius inducit formam viventis in partes proximiores, sed hoc est fieri successive; quod autem est motus successivus simulque continuus, in eo sensu in quo supra ostendimus alterationem esse motum continuum, motum continuum nutritio autem est mutatio instantanea si acciperetur pro receptione formae, nam sic forma simul acquiritur et inducitur in viventis eandem partem substantiae, adeoque nunquam est successione temporis, et per hoc solvitur praecipuum argumentum contrarium, quod alimentum devenire ad minimum p[?], adeoque quando primum desinit forma alimenti, in instanti incipit forma viventis, non enim in tali casu nutritio accipitur pro alteratione propria alimenti, sed sumitur pro mutatione instantanea. N. 453us.

Dico 2do. Nutritio tam ut actio quam ut mutatio distinguitur realiter ab augmentatione. ita Arles hic L: 1o c: 5. et D: Th: L: 16. Est assertio vera: Nutritio et augmentatio quocunque modo accipiantur habent diversam naturam, diversum terminum ac subiectum, sed haec omnia absque reali utriusque distinctione, nec esse nec intelligi possunt. quod non est certa, in his enim fundatur distinctio realis. minor probatur. primis habent diversam naturam: quoniam nutritio non est motus successive dictus, qualis est augmentatio; sed eadem actio sive mutatio eandem naturam nequit simul esse et non esse motus successive dictus, quod nutritio et augmentatio habent diversam naturam. habent etiam diversos terminos, quia terminus nutritionis est particulis substantia alendi: augmentationis vero pars nova quantitatis reddens illam maiorem quam antea: sed pars substantiae et pars quantitatis realiter inter se distinguntur, quod nutritio et augmentatio habent distinctos terminos. habent denique diversa subiecta, nutritio enim quemcunque subiectum sive in esse actionis sive mutationis requirit in modo tota parte, qua vivens per nutritionem accrescit. subiectum autem augmentationis quemcunque acceptionis est totum vivens, quod nutritio et augmentatio habent diversa subiecta, adeoque realiter distinguuntur. Deinde nutritio ab augmentatione realiter separatur. animal enim nutritur et tamen non augetur ut in senectute, realis autem separatio est evidens signum distinctionis realis. quod erat.

Solvuntur objectiones

N. 46o 1a. Obiicitur contra 1am conclusionem. motus successivus et continuus debet terminum habere in quo sint partes integrales successive et continue acquisibiles: sed in termino nutritionis non sunt partes integrales successive et continue acquisibiles, quod erat. minor patet ex dictis de motu successivo. major probatur.

ubi partes integrales sunt pervidentis ut docent communiter
Philosophi d: Th. quod in substantia, quae est terminus nutritionis
sunt partes integrales successive et continue acquisibiles

2do ad motum successivum et continuum per se dictum requiritur, ut non fiat
a privatione ad formam, sed ab uno termino positivo ad unum terminum
positivum, ut communiter docent Phi: atqui nutritio fit a privatione
ad formam, nempe a privatione formae viventis, ad ipsam viventis
formam quod [illegible]. mi constat ex eo, quod tunc censetur fieri nutritio
quando alimentum transit a privatione formae viventis ad ipsam viventis
formam.

3tio In eodem instanti, in quo materia alimenti est ultimo
disposita ad recipiendam formam viventis, eam recipit [illegible]
viventis formam, quod cum in illo [illegible] nutritio fit
in instanti; proindeque non est motus successivus

Quaeritur 2do. Aristoteles l: 1o de gen: c. 5. [illegible] ait: nutriti[illegible]
[illegible], quod accretio existit, ratione tamen est diversa; quod innuit
illud nutritio et accretio sive augmentatio non distinguuntur
realiter sed ratione tantum.

1to [illegible] motus non distinguuntur realiter, quorum termini sibi [illegible] se subordinati
sed termini nutritionis et augmentationis sibi [illegible] se subordinantur,
ergo nutritio et augmentatio non distinguuntur realiter. mi est certa,
et patet in productione effectus, et productione [illegible] ejusdem, quae utique
non distinguuntur realiter, quia habent terminos [illegible] se subordinatos
sicut effectum et partes. mi probatur. tunc illi termini sibi [illegible] se
subordinantur, quando fieri non potest, ut per nutritionem plus quantitatis
de substantia alimenti quam erat deperditum, atque ita
se habet in nutritione saltem illa, quae conjungitur
augmentationi, ergo termini nutritionis et augmentationis
sibi [illegible] se subordinantur.

2do eadem actio generativa sufficit, ut per illam totalis
substantia viventis producatur [illegible], et ratio ejus totalitatis

ut potentias consecuta, quae nempe sit termini, et se subordinat quod etiam eadem ad nutritivam sufficit, itaque illa substantia alibi producatur; ac ideo, et pars quantitatis educatur utique eius potentias, quae sit termini, et se subordinati.

N. 256 Replica ad 1um. C[oncedo] m[aiorem] n[ego] m[inorem]. Licet enim libere ratione sui partes integrales suscipiunt quantitatis, attamen libere partes integrales sive sive et quantitatem acquisibiles dependentia a quantitate conveniunt substantiae materiali affectae quantitate. Terminus autem nutritionis ut supra diximus, est substantia materialis, affecta quantitate.

Replica ad 2um. C[oncedo] m[aiorem] d[istinguo] m[inorem] atqui nutritio ut est simplex mutatio fit a privatione ad formam nempe viventis C[oncedo]
c[ontra]d[istinguo] m[inorem] nutritio ut est ab potentia nutritiva fit a privatione ad formam n[ego] m[inorem] etc. nutritio 2 modis accipi potest, nimirum ut est mutatio, vel ut est ab potentia nutritiva: si accipitur ut est mutatio est transitus alimenti vel materiae alimenti a privatione formae viventis ad formam viventis. si vero sumatur ut est ab potentia nutritiva est motus successivus continuus ab una parte integrali materiae materialis ad ulteriorem eiusdem partem; et idem ab uno termino positivo ad alterum terminum positivum.

Replica ad 3um. C[oncedo] a[ntecedens] d[istinguo] c[onsequens] quod nutritio ut est mutatio materiae alimenti a privatione formae viventis ad receptionem eiusdem formae fit in instanti C[oncedo] c[onsequens] ut est motus ab una parte integrali substantiae materialis ad ulteriorem eiusdem partem fit in instanti n[ego] c[onsequens] etc. unde semper manet nutritionem sive uno modo sumptam esse motum successivum et continuum.

Replica ad 4um. Arist[oteles] hic non loquitur de Nutritione et augmentatione formaliter sive ut ratione completa acceptis: quasi sint eadem realiter actio; sed loquitur de illis ex parte materiae circa quam versantur: quae est eadem realiter, quia ex eodem alimento viviens et nutritur et augetur; quamdiu durat augmentatio

Resp. ad 3tiu. Dm̄. Si motꝰ n̄ distgts realiter quoad formi sibi p subordts in ratiōe formali formi, c n̄ in ratiōe entis perf. n̄ m̄ formi en. nutritiōis et augmentatiōis sibi subordts solu in ratiōe entis, n̄ a in ratiōe formali formi, sicut ad ulteriorem prob: disp. ē, qd ideo quia, ia producits effectā, et ideo gtd eiusdē n̄ distgts realiter, qa habeat p se subordtōs formos etm in ipsa ratiōe formi: tunc quippe effectā mōdōs p se 1mo et ratiōe sui, gtes vero mōdōs 2dario tantu et ratiōe effectā.

Resp. ad Obiu. Da. qa nempe sit formiꝰ se subordti n̄ tantu in ratiōe entis perf., sed etm in ratiōe formali formi ca. secus formi in ratiōe entis perf. subordti. secus eadē actio n: a etc. Disparitas iā patet; qa effectā totalis et eius qtas totalis sit formi p se subordti etm in ratiōe formali formi: econtra formi nutritiōis et augmentatiōis tantu subordts sibi in ratiōe entis n̄ a in ratiōe formali formi: qō n̄ ē paritas.

Qūens 2dus.

Quibus conveniat augmentatio qmdiu duret et an fiat sedm oēs partes?

Pmd. augmentatiōis defōe, jam a tō dedimꝰ, qtus adhūc nos 1mo, an augmentatio aeqe ac nutritio sit motꝰ successivꝰ N. 45.7 et qtinuus; augmentatiō ee motū successivū et qtinuū ē expressa Aris doctrina 5 phe: c 1. t. 9. ubi asserit: 3ēe motꝰ successivi et qtinui genera, nempe motū ad qtē: motū ad qlē, et motū ad ubi. augmentatio aūt ē motꝰ ad qtē, ut patet, cum tunc solu fiat augmentatio, qd subtu movetr a minori ad maiorē qtē. Quare

N. 454^m Quis 1°. Augmentatio est Motus successivus continuus.
Pbr gtus rae, tunc motus est successivus et continuus, quando
terminatur ad aliquid in quo sunt partes successive et continue
acquisibiles, quaeque successive ac continue acquiruntur,
sed augmentatio terminatur ad aliquid in quo sunt partes successive
et continue acquisibiles, quodquidem terminatur ad quantitatem in qua
sunt variae partes integrales successive et continue acquisibiles,
et quae successive et continue acquiruntur, quod erat demonstrandum.

N. 459^m Quis 2°. Augmentatio proprie convenit solis viventibus
pbr gtus rae, illa augmentatio proprie: quae proprie fit per
intussumptionem alimenti; sed haec convenit solis viventibus,
quod erat demonstrandum. Minor constat, nam aqua non dicitur augeri proprie
quando crescit per alluvionem, quod affusio alterius aquae, item
nec lapis additus lapidi; et non sic augmentatio Sic etiam
accumulatio. Major probatur. Augmentatio fit tali modo: primo
extenduntur partes viventis quoad omnem dimensionem, id est
Longitudine, Latitudine, profunditate: deinde aperiuntur pori
in partibus, qua apertione facta egreditur ex venis
capillaribus sanguis in singulis partibus decoquendus,
deinde per virtutem internam divehitur alimentum ad omnes partes
aridi per certa organa, ubi cumque miscetur nutrimentum; et
producitur motum nutritionis nova substantia partibus,
quae cum non possit esse sine sua quantitate; et haec etiam non
sufficiat, ideo per motum augmentationis producitur nova
quantitas, sicque absolvitur motus augmentationis; sed haec omnia
non conveniunt rebus inanimatis, utpote quae non habent ejusmodi
organa, quod sola viventia proprie augentur.

N. 460^m Quis 3us. Augmentatio non durat toto vitae tempore.
Constat haec conclusio experientia, nam in aetate adulta non amplius
crescimus. Pbr rae. augmentatio constat in calido
et humido certe attemperatis: sed hoc temperamentum

n durat toto vitæ tpre, qa alimtu utpote ex dissimilari resistit recto nutriendo et qa calor stomachi con:sumit primu humidu radicale. qd etm augmentao n durat toto tpre vitæ.

Prob. 2dum. Ds vivens nutritur et augetur sec. cujuslibet N. 461us.
simul nutriuntur et augentur, patet hoc imprimis ab experientia, videmus enim oes partes viventis quamdiu nutritur et augetur, crescere et fieri maiores proportionaliter, qd si nutriendo aliter fiat et una parte n crescente crescant reliquæ id e [illegible] videns, et provenit ex aliqua morbi rone: & ex amissione caloris naturalis, qui debilior e in eiusmodi parte: ratio etm e qa in oibg partibg viventis e calor naturalis, quo medio velut instrumto peraguntur nutritio et augmentao, ergo oes partes nutriantur et augeantur proportionaliter inter se. Confirmatur ctio potest ex eo, qa aliquem vehementi [illegible] caloris naturalis, qui in singulis partibus continuo aliquid corporis et deperderet, et dissolveret humidu radicale sicut a flamma oleu in lampade, nisi per conversionem alimti sive humidi nutrimentalis in ipsum continuo restauraretur.

Solv: Obiectoes.

Obj. 1o contra 1am conclusionem. Arles 1 de ge: c. 5. t: 23. et d: Th: N. 462us.
ibidem L: 5 expresse asserunt augmentaoem n fieri continue ergo &c.

Rsp. in prima eductione viventis quantitas fit a resultat in instanti: ergo etm in augmentaoe quantitas fit et resultat in instanti ac proinde augmentao n e continua &c.

2do contra 2dam. Res inanimata n proprie augentur, qa n crescunt per intus sumptionem sed ab extrinseco et per iuxtapositionem partium, sed hæc ratio n obstat qd augetur. alterao e vero motus sive fiat ab extrinseco sive intrinseco, ita motus localis quamvis rei inanimatæ quæ inanimata e verus motus: ergo etm augmentao erit verus motus, licet fiat ab extrinseco.

4to Motus n̄ sortitur à causā efficiente; n̄ à principio quo egreditur, sed à termino ad quem: ergo etiam augmentatio n̄ debet speciem desumi à principio vivente.

Pto contra 6tum. Tamdiu durat nutritio, tamdiu durat augmentatio, sed nutritio durat toto vitæ tempore, ergo et augmentatio. Nam quantitas, quā aliàs produceret substantia atque quantitate, quod naturaliter fieri nequit ergo ℞.

7mo contra 7tum. Si vivens augetur secundum oēs partes, tunc naturaliter dari penetratio partium, sed hoc n̄ admittunt ergo ℞. Tunc datur penetratio partium quod vivens per augmentationem novam partem recipit, sed recipit novam partem ergo ℞.

8mo Si augmentatio fieret secundum oēs partes, eadem una augetur etiam alia augeretur secundum faciem spectationem, hoc autem falsum ergo ℞. Nam pes, unguis, capilli augentur per totā vitā, sed alia partes n̄ augentur per totā vitā ergo ℞.

N. 468. Resolutio. Ad 6tum: Textus n̄ loquitur de continuitate sive effectivi, sed de continuitate perpetuitatis: hinc solum volunt augmentationem n̄ fieri perpetuo in vivente, quod utique verum ē, nam ut fiat augmentatio viventis debet praecedere alterari et dispositioni, hæc autem alteratio et dispositio alterari durat per aliquod tempus intra quod n̄ fit viventis augmentatio.

Ad 7tum. Causa: nec est par: disparitas: ē quia in prima productione viventis per se primo intendit sola natura totalis viventis: intendit verò tum productio quantitas videtur secundum quantitas totalis viventis ideoque quantitas in prima productione viventis debet fieri eo modo, quo fit totalis natura viventis, natura totalis viventis in prima eius productione fit in instanti. At in augmentatione quantitas per se primo intenditur, et ideo fieri debet eo modo quem connaturale, cum autem quantitas habeat ratione sui partes integrales successivè et continuè acquirebiles,

petit fieri successive et gradatim, non vero in instanti, quod fit ad modum suum connaturale.

Ad 3tium n:c. ergo: d:c: quod augmentatio reperitur in solis viventibus ex hac ratione, quia coniuncta cum nutritione, quae non potest esse nisi in solis viventibus; e contra alteratio sive fiat ab intrinseco vel extrinseco non est coniuncta cum tali motu, qui intrinsece debet esse in viventibus; adeoque magnum discrimen inter augmentationem et alios motus intercedit.

Ad 4tum d:c. quod augmentatio debet desumi a principio vivente, si non sit coniuncta cum alio motu, qui exigit tale principium vitale etc. si sit coniuncta n:c. etc. augmentatio enim est coniuncta cum nutritione, quae debet habere principium vitale, et hinc inferre non licet, quod augmentatio possit esse in non viventibus.

Ad 5tum. n. m. ad p: da. produceretur substantia absque corruptione, ita, ut iam maior pars substantiae sit deperdita per diminutionem. [illegible] etc.

Ad 6tum. n. m. ad p: d. m. si reciperet novas partes in partes priores existentes poris c. m. non existentes poris n. m. etc. Et ergo quoad omnes partes suis poris constat; dicitur autem porus quaedam parva cavitas, vi caloris naturalis aperta, sicut videmus per tales poros exire sudorem, et per tales poros etiam intrat alimentum, neque expellit ex illis aërem, et aliud nec subtiliorem, quo antea erant repleti, et sic nulla penetratio partium inferri potest.

Ad 7mum. c. m. n: m. ad p: d. m. crines augentur cum per alimentum proprium n. m. per excrementum alimenti etc. dum dicimus omnes partes viventis simul augeri, loquimur de aliis partibus, quae per alimentum proprie dictum augentur; ungues autem et capilli augentur tantum per excrementum tertiae digestionis; nec cum dicimus cum toto simul augeri partes debet non [illegible] proportione arithmetica; alias caput esset tam longum quam pes, sed geometrica, ita ut pars attingat eam longitudinem, quam ... debet.

Quaestio 5.ta
de
Rarefactione, condensatione, creatione
et mixtione.

Articulus 1.mus
Quomodo fiat rarefactio et condensatio.

N. 468 Dico. dari motum rarefactionis et condensationis certum est, quod ae constat ex pulvere tormentario, qui si accendatur, occupat majus spatium, et ita rarefit, sic etiam aqua gelata occupat minus spatium, adeoque condensatur. Rarum dicitur ab Aristotele, quod sit id, quod sub magnis dimensionibus parum continet materiae. Sicut aqua per calorem rarefacta occupat majorem locum, habet majores dimensiones, nec tamen habet plus materiae quam habuit antea, cum nulla aqua ei superaddatur. Densum dicitur ab Aristotele esse id, quod sub parvis dimensionibus multum materiae continet. Sic aqua frigore gelata aliquo modo condensatur, ut occupet minorem locum, adeoque minores habeat partes dimensiones, et tamen non habet minus materiae quam antea, cum nihil sit subtractum, alias non esset condensatio sed potius diminutio. Motus rarefactionis dicitur quod fit per dilatationem partium, ita ut eaedem partes magis inter se distent, et majorem locum occupent. Motus condensationis dicitur, quod fit per compressionem partium, ita ut eaedem partes minus inter se distent, et minorem locum occupent. Quaeritur et quaestio in quo motus consistant? Loquimur hic de rarefactione et condensatione activa, quae sit proprie motus, non de passiva, quae potius dicenda mutationis instantanea, quam ratio veri motus physici; Variae hac in re sunt sententiae; aliqui cum ... dicunt in rarefactione produci novam partem quantitatis, propter quam res magis dilatetur; in condensatione deperdi unam partem quantitatis propter quam res magis constringatur. Alii cum aliquibus Nobilibus dicunt

rarefacão fieri, hoc, qd aliq corpus possit aperiri atq. deinde aer v. alia corpuscula subtilia intrent, per quae corpus majus spatium occupare obligatur. condensatio contra fit, quod hoc, si aer v. praedicta corpuscula iterum exeant. alij ex Atomistis putant rarefacão fieri, per puncta inflata; alij vero per extensionem ad majus spatium, condensationem autem per penetrationem partium inter se. Licet autem juxta hos Auctores non possit naturaliter dari penetratio partium inter se, potest tamen dari aliqua. Interea a doctis rarefacão et condensatio esse verae alterationes, per quas tendunt ad raritatem et densitatem. Quarum ad prius spectabis corporis, quod, ob solidas probabiliter corpus rarum, posterior densum. contra has igitur jam adductas sententias est oppositio.

Dico 1o. Rarefactio non consistit in acquisitione corporis partialis, N. 467m.
et condensatio in ejus perditione, contra aliquos Auctores. Prob.: Th: Ots gluo race 1o. in quem oud doctrina, quod corpus magis pressum matâ, v. accedens refrigerium ea quaerit, ac proinde nequit acquiri nova pars corporis, nisi acquiratur nova pars materiae, sive nova substantialis pars, et idem, cum dicunt hujus sententiae defensores in rarefactione acquiri novam corporis partem, absque eo, quod nova materiae pars acquiratur, pugnantia loquuntur. 2o. si nova accederet corporis pars in rarefactione remanente, contrarium, ut docent Alij, deberet naturaliter penetratio a cadens sine fictione, sed utrumque in rarefactione nulla et mis fieri, quod est contra. non potest. cum in rarefactione nulla de novo acquiratur materia (: ut fatentur Alij :) neque de novo acquirit materiae, quae naturaliter sine de novo accedit, non est, parte corporis quae naturaliter sine fictione, sed naturaliter recipi in materia manere naturaliter sine fictione, et naturaliter recipi in materia prexistente: quae id liberat facio corporis simul erant in ea, naturaliter 2 corpora, quae jam naturaliter se penetraverunt, neque enim 2 corpora possunt esse simul nisi penetrentur.

Dico 2o. Rarefactio dicitur, per se ad majorem, sive magis N. 468m.
extensam rubicationem, neque condensatio ad minorem, sive ea fit modus sive entitas absoluta.

Ratiõ primo a priori: quia raritas et densitas, quae sunt termini ad
quos per se tendunt rarefactio et condensatio, afficiunt partes quantitatis
in ordine ad se, non vero in ordine ad locum, ut ostenditur in
quantitate Xri in Eucharistia, quod habet partes aliquas rariores et aliquas
aliquas densiores, nec tamen sunt in terminis [illegible] habet partes
in ordine ad locum, ergo pariter localis est solum quod consequenter
ad terminum per se eius [illegible] a rarefactione et condensatione. Secundo
[illegible], quod contingit ut 2 res habentes aequales ubicationes sint inaequales
in raritate et densitate, una sit valde rara, et altera
valde densa, quod [illegible]. Clare patet a posteriori Imple 2 vasa aequalis
capacitatis unum aqua frigida, ac proinde densa, alterum
aqua calida, atque adeo rarefacta, in hoc casu certum est
ubicationem utriusque aquae esse aequalem, et nihilominus certum est, unam
et non alteram esse raram et vilissimam.

<u>Dico 3tio.</u> Rarefactio non consistit in introductione aliorum corporum
subtilium, quae intrant per poros in illud corpus quod rarefit, sed
dum fit maior occupatio loci, fiunt [illegible] [illegible] [illegible]
loci: sicut in condensatione perdita corpora subtilia. Hac clausula est
contra [illegible]. [illegible] Ignis est [illegible] maxime rarus, [illegible]
rarus per alia corpora intrantia, quia prius [illegible] activitate
[illegible] consumeret, quod [illegible]. Deinde [illegible] [illegible]
aer [illegible] non posse rarefieri, quia poris cares, nec [illegible]
quando [illegible] fluida velut est aqua posset rarefieri,
quia [illegible] continuum fluorem impedientis alia corpora; ne
[illegible] intrare, cum sit aer vitro incluso et intra vitro
possit rarefieri, ubi tamen iuxta [illegible] omnis [illegible]
his corporibus prohibetur. Quod rarefactio non consistat in [illegible]
inflationis [illegible] videretur extensio patet ex [illegible] de [illegible]
[illegible] dantis [illegible] [illegible], cum [illegible] sit [illegible]
[illegible] Mathematice, adeoque incapax [illegible] [illegible] etiam [illegible].

<u>Dico 4to.</u> Rarefactio et condensatio sunt verae alterationes,
[illegible] terminata ad raritatem et densitatem, ita
[illegible] alios [illegible] [illegible] [illegible] Salisburgenses.

Ob: 1mo Illustr. Doct. D. Th. qui L. 1. de gen. L. 19 ita loqt: cu aer rarefiat, et condensetr, talis transmutao = n est prie dei augmento sed alterao; sit em dei = transmutaoe quasi bliud genti, Illud cari condensi- = Ob alterig hac raoe quoad utramqe partem. Alterao prie dicta e motg dstaa cplete mobilis ab una in aliam passionem, dictis vero genta cparatio cum latione concurrenda, ut sbet dicos alteraois: sed rarefao et condenso st tales motg, ut cstabit extramas expendenti: ergo st prie dictae alteraoes. Rao de partis i: qa desiliud p se pri terms rarefao et condensao, sp reddit dstaa neale formaliter rarā et condensa: sed raritas reddit dstaa neale formaliter densa: ergo rarefao et rara, et densitas formaliter densa: ergo rarefao et condensao terms per se primo ad raritatem et densitatem. Premissa videntr ex se manifestae, ergo et qna.

Solvuntr objoes.

Ob: 1o ctra 1am conclusiom. Si plura nova indivisibilia actu ponantr in rarefaoe quae antea n fuere: tunc debet poni etm maior qtas; sed possunt poni in rarefaoe plura indivisibilia actu: ergo etm debet poni nova qtas. Pb min. ostendo, ponamq aliqd vas, cuig medietas sit per aquam repleta, postea aqua rarefiat, ita ut impleat totum vas, in tali casu ponuntr plura indivisibilia actu, qm antea fuerunt, qa quilibet et indivisibili alterig medietatis vasis debet correspondere suum indivisibile: ergo ut etm correspondeant medietati alterig partis vasis debent fieri nova indivisibilia, cpr etm fieri nova qtas. N. 469

2o. Implicat augeri effectum formale, quin augeatr forma: sed per rarefaoe augetur effectus formalis qtis, scilicet extensio ad locum: ergo pariter augetur qtas.

2do si in rarefactione non produceretur nova quantitas, et in condensatione aliqua destrueretur, tunc naturaliter daretur replicatio et penetratio; sed hoc consequens est contra nos, ergo etc. Probatur sequela: quia si in quantitas per rarefactionem magis extenditur, et majus occupat spatium, tunc eadem quantitas, quae prius existebat in hoc loco, jam simul existit in alio; sed hoc est replicari, ergo etc. Deinde si in condensatione nulla pars destruatur, tunc quantitas, quae prius occupavit majus spatium debet occupare minus; sed hoc est penetrari: ergo replicatio et penetratio erunt naturaliter possibiles.

3tio. Hoc, quod augetur fit majus per superadditam quantitatem, et quod minuitur fit minus per destructam quantitatem: sed in rarefactione res augetur, et in condensatione minuitur; ergo debet superaddi vel tolli quantitas.

4to contra 2dam. Eo ipso quod corpus majorem acquirat ubicationem rarefit, et dum ad minorem revocatur, condensatur: ergo rarefactio corporis fit per majorem ubicationem, et condensatio per minorem.

5to contra 3tiam. Dum aqua rarefit bulliens in vase plurimae in ea bullae formantur majores et minores; quae corpusculis aeris inflantur, quaeque rarefactionem efficiunt in aqua: ergo rarefactio fit per intromissionem corpusculorum.

6to contra 4tam conclusionem. Si raritas et densitas forent qualitates, ubicunque reperirentur raritas et densitas deberent ibidem esse qualitates: atqui alicubi reperiuntur raritas et densitas, ubi nulla sit qualitas: ergo etc. Minor probatur. In caelis reperiuntur raritas et densitas: sed raritas et densitas in caelis nequeunt dici qualitates: vel enim essent primae, vel secundae, neutrum potest dici, cum primae et secundae qualitates non nisi in corporibus solis sublunaribus reperiantur. Ergo etc.

7mo. Raritas est id, quod magis extendit corpus quod rarefit, atqui quod magis extendit corpus non est quantitas, ergo etc. Minor probatur: quod magis extendit corpus debet in se extensum esse: atqui quantitas in se extensa non habet, quia quod [illegible] est

contrario, ergo etc.

Respondeo ad 1um. nego antecedens videlicet, quod nova individua in tali rarefactione non quaerantur vas.
debeant produci, sed medietas individuum correspondet medietati
alterius vasis, et una medietas individuum manet in priori
medietate vasis, hinc sufficit, quod partes vasis extra se
invicem ponantur et dilatentur, nec oportet, talia individua
dilatari. Alij respondent si aqua rarefacta impleat
totum vas, ibi existere plura individua clare et distincte, quae jam
aderant solum confuse indistincte, adeoque non oportet, nova quanta
produci.

ad 2um. d: m. Augetur effectus formalis quantitatis extensae non m. explicative
in quantum eadem extensio magis dilatatur c: m: et n: c.

ad 3tium. n: m: ad p: d: m. Dari simul existentiam aliquo loco, qui
longior est adaequatus pro omni statu n: m: quia solum fuit adaequatus
pro priori statu, in quo res prius erat rarefacta concedo.
tunc quando fit replicatio, quando res in duplici loco adaequato,
qui est adaequatus pro omni statu, si vero res aliqua ante replicationem
solum occupet unum palmum spatij et post replicationem duos,
tunc unus palmus non est locus adaequatus illius rei pro omni statu,
sed solum pro tali statu, dum non est rarefacta: si vero rare-
facta iam fuit, tunc duo palmi sunt locus adaequatus, ideoque
non negatur unica res posse stare adaequate in pluribus locis simul.
Idem dicendo est de condensatione, in quantum datur penetratio
partium, nam quod partes quantitatis in rarefactione occupent
2 palmos spatij, etiam condensatione unicum, pro hoc utique
non fit penetratio, quod deberet occupare 2 palmos, quod deberet illius
pro omni statu, sed solum pro tali rarefactionis, in condensatione autem
solum unicum palmum absque penetratione occupant.

ad 4tum. d: m: omne quod augetur motu augmentationis fit maius,
concedo, per motum rarefactionis n: c: magna enim distantia est
augmentationem inter et rarefactionem, quia in augmentatione acquiritur
nova pars substantiae, adeoque debet etiam acquiri nova pars
quantitatis, in rarefactione autem non acquiritur nova pars substantiae nisi explicative.

dein augmentaõ, 2do et formaliter majoritas qtitatis

rarefactõ a qlibus caaliter, sive ex ghati.

ad 9num. da. eo ipso, qd quis acquirat majorem ubicaõem

rarefit, et qd minorem condensatur ex ghati; idem eo

ipso qd quis acquirat majorem ubicaõem a posteriori

et ex ghati, legitimam consequentiam infert quis rarefieri

ca. eo ipso caaliter, idest, ita, ut causa rarefaccionis

genis fit majoris ubicaõis acquisitio et causa condensaõis

sit ad minorem ubicaõem revocaõ na etc.

ad 6tum. 1mo bullas illas, quae in aqua ebulliente

cernuntur, non impleri aere, sive corpusculis aeris, non in:

flari, sed spiritus subtiliori aquae sursum ascendente:

corpusculos nego. dato et non concesso bullas illas in aqua bull:

fluctuantes impleri seu corpusculis aeris inflari; n: tamen consti

tuatos impleri seu corpusculis aeris inflari; n: tamen est

bullas efficere rarefaco in aqua bulla; non est

albe, ut bulla illa sint rarefaccionis causa, quum potiusque

aeris corpusculi necesse fit, ad cujus tamen eiusdem pulla

formatis, quam in aere fit aqua et rarefit.

ad 7mum raritatem et densitatem in caelis reperiri

nec tamen dici debent qua non adae qualitates, sed raritas et

densitas censeri debent qualitates quaedam transeuntes

ex natura generis qualis emanantes.

ad 8vum. dico. raritas est id, qd magis extendit corpus, qd

rarefit, et extensio explicativa idest, qua magis extendit

et dilatantur partes quantitatis, quod non est proprium quantitatis ut m.

extensio entitativa, idest quoniam ex se habet partem ex:

tensas extra distans in ordine ad se, et ad locum

apte dispositas; qd est proprium quantitatis ut m. et sic clara m

n:c. dispositio patet.

Alius Xdus

utrum omne agens in agendo repatiatur?

et

utrum elementa formaliter in mixto

maneant?

Unde ē, 1o agens dicitur repati, qdo ita agit in passum, ut N. 471 ns.
passum etiam agat in agens, quae actio passi reactio dicitur.
passio dicitur illa, quae ab agente sentitur, v.g. dum ferrum
calidum calefacit aquam, tunc ferrum repatitur ab aqua,
dum aqua per frigus agit in ferrum resistendo illius calori.
ut ā passum repat in agens duae reqtur cdōes, 1ma ē ut
agens et passum habeant mām eiusdem proportionis, hinc coeli
agentes in inferiora, n repatiuntur ab illis, qa habent mām
diversae raōis. 2da ē ut tunc fit in sphaera reciprocati
aliquam effectum ab alio, tunc in intentione n datur reactio, nam
calor ut 7 agens in calore ut 2 nihil potest ab eo recipere.
3tia cdō ē, ut unum sit intra sphaeram activitatis alterius.
hinc ignis calidus et ut 8 qui potest agere ultra 8 palmos,
si ad finem 8 palmorum ponatur frigidum ut 5, n repatitur
ab illo, qa hoc solum potest reagere in 4 v 5 palmos, adeoque
reagere in 8 palmos ē extra sphaeram activitatis illius.
Unde ad quoad 2am partis Arli constōe admixtionem requirit N. 472 ns.
ut miscibilia ad se invicem activa, ita tamen, ut unum n ob
excessum in aetu alias unum converteret aliud in suam substantiam, et
tunc n esset mixtio, sed generaō v.g. si gutta aquae mittitur
in dolium vini, n datur mixtio. Definitur mixtio ab Aristotele
c. 10 l. 1o. Unio fit miscibilium alteratorum unio. Dicitur
miscibilium alteratorum, quia per hoc mixtio distinguitur a corruptione,
nam in mixtione eodem momento unum alterat, et aliud
alteratur, ex quo dum cum compositum resultat, extra in
corruptione, quia prius expellitur forma praecedens, donec forma
subsequens succedat. Dicitur 2o unio, n qd miscibilia uniantur
inter se ad substantiam, sive māa et fōa, sed qa unitur inter
se suo modo quas qualitates quae remanent eaedem vel species in mixto.
et licet etiam in corruptione remaneant eadem accidentia vel
species, tamen in corruptione ex duplici miscibili n fit unum
mixtum, sicut in mixtione contingit. His praenotatis

N. 473 [ius] Dico 1° oē agens agendo, vere a passo repatitr suppositis quodoubs supra ablatis; ita Arist. L. 1. de gen. c. 3. ubi hac habet, oē agens patitr etm a patiente ut qd hebetatr secat, et qd secatr, qd calefacit, refrigeratr a calefacente. Ptr etm gluo experientia events, si quis em manu glaciē attrectet, ab ea refrigtr, item ferrū candens in aqua missu ea calefacit, et simul ab illa repatiendo regipsa dispendiu caloris patitr. Deinde oē agens naale, si e debite applicatu alicui rei, e nullu alle impedimtu agit in illa rem; sed passu quodoubs passu e debite applicatu agenti, et nullu alle impedimtu, igr gs in ed reagere. Ptr, si inter agens et passu n̄ daretr actio et reactio nullatr mixtorū ex elemtis generao; hac etm generao fieri n̄ psi, si summa celtru qltes mutua inter se pugna, sive mutua aōe et reaoe debilitate n̄ ad mediocrē aliqua temperiē mixtis gsentaneā reducantr.

N. 474 [ius] Dico 2°. Naaliter possibilis e mixtio, n̄ ttu ex elemtis sed etm ex liquoribs et alijs rebs, si habeant qltes contrarias activas; Loquor a hic de mixtione ppria dicta, per quam plura cpra gjungtr, ita ut ex alijs fiat unū per se mixtum, etn̄ de mixtione impropria dicta, qua: si plura corpora per approximaoe locale inter se gjungantr, velut e cumulus lapidu. Ptr jmo quoad, possunt elementa per naale actione et reactione ita se mutuo corrumpere, ut fiat dispoo ad forma mixti, sed hoc e naaliter possibile. Tunc licet qd etm mixtio ex elemtis e naaliter possibilis. Tunc licet ignis interdu descendat, et aer ascendat, contra propria naa simulmaoe; hac tm mistio cum ex ipso aspectu et [illegible] gran resultans, n̄ e violenta, sed naalis, ita licet sit contra naa ptae ignis, e tm ad bonu totig Universi ordinata. Ptr gluo etm quoad 2lm. ut alia misceantr ... ut sint activa et passiva; sed liquorem habentes

qualitates contrarias non sunt activi et passivi, quod requiritur ad mixtionem,
sunt tamen, qui habeant contrarias qualitates. Contra est, quia non sunt activa
et passiva, inter quae requiritur actio et reactio, sed inter qualitates
non habentes contrarias qualitates non est aptitudo ulla ad actionem et reactionem, quia
tamen non sunt contrarii sensibiles, simile autem non agit in simile: quod est.

Dico 3tio. Elementa non manent formaliter secundum suas formas substantiales N. 4.7.9.
substantiales in mixto, sed solum manent virtualiter secundum qualitates
temperatos, remisse secundum calorem, frigus, humiditatem, siccitatem etc.
ita clare sentit S. Doct: 5 Met: L: 15: ubi hac habet:
quod dicitur, quod a dissolubile in ea, quae insunt, et hoc est
differentia divisionis mixtorum, nam mixtum resolvitur in elementa,
quae non sunt actu in mixto, sed virtute tantum. Ratio etiam ratio
quoad, quia si Elementa manerent in mixto formaliter manerent
in illo secundum formam substantialem, nam hoc est formaliter in mixtis,
sed hoc dici non potest quod est. Minor probatur, quia tum forma Elementi esset simul
cum forma mixti vel saltem vel in eadem parte materiae vel diversa,
neutrum quidem dici potest quod est non primum, quia ut ostendimus in
formas substantiales non possunt eandem simul informare materiam,
non 2dum quia tale casu mixtio esset solum iuxtapositio quaedam
plurium corporum specie diversorum, consequenter mixtum non foret
ens unum per se, sed plura et aggregatum quoddam ex diversis
naturis et [illegible]. Quod Elementa maneant virtualiter saltem
manere quoad suas virtutes et qualitates, sed tali modo
manent Elementa in mixto quod est. Minor docet experientia,
reperimus enim in quolibet mixto temperato qualitates
alteras caloris, frigoris, humiditatis et siccitatis, quae
cum nequeant esse eaedem numero cum illis quae erant in elementis,
sunt saltem eaedem specie.

Solv: Obiectiones.

Obi. contra 1am conclusionem: Si ignis separaretur ab aqua, tunc post N. 4.7.0.
frigidus, sed hoc est incredibile, quis enim sensit aliquando ignem
frigidum: quod non datur reactio.

2do. ꝟ agens et patiens habet æqualem virtutem ꝟ inæqualem: si æqualem, neutrum aget in aliud, cum neutrum possit vincere alterum; si inæqualem, tunc illud solum aget, quod habet maiorem virtutem, non vero ad, quod habet minorem resistentiam aget in minorem; atqui sic nunquam erit actio reciproca inter agens et patiens: ergo C.

3tio. Admissa reactione idem mobile posset simul moveri motibus contrarijs, hoc autem negavimus alibi: ergo non datur reactio. Consequentia probatur. ponamus ignem agere in aquam, aëre intermedium et vicissim aquam reagere in ignem per eundem aërem intermedium, in hac hypothesi idem aër simul calefieret et frigefieret, ergo moveretur simul motibus contrarijs.

Contra contra 2dam conclusionem. aut ex elementis fieret mixtio abtinens illa resistentia contraria: ac proinde atque pati contra suam naturalem inclinationem: ergo non dabitur mixtio saltem naturalis, sed violenta.

2do. si mixtio foret possibilis tunc ꝟ esset augmentatio ꝟ generatio ꝟ alteratio; sed nihil horum dictorum est ut patet ergo C.

3tio. aut unum ex miscibilibus est altero fortius aut ambo supponuntur inter se æqualia? si primum, id quod est fortius converteret in se alterum, adeoque erit potius generatio; si 2dum tunc nulla inter illa erit pugna, et itaque neque nulla mixtio.

Contra contra 3iam conclusionem. ubi dantur partes formarum, ibi dantur formæ ipsæ, sed in mixto dantur partes formarum saltem quæ contrariæ; ergo etiam ipsæ formæ elementares.

2do. ex illis actu componitur mixtum, in quæ resolvitur, sed mixtum resolvitur in 4 elementa: ergo et ex ijs actu componitur et consequenter elementa actu et formaliter sunt in mixto.

3. Mixtum est substantialiter mixtum, ergo debet continere plures formas substantiales inter se mixtas, et non solum includere plures virtutes ex elementis relictis

10: Si Elementa ex hoc solo capite cens. in mixto, quia in eo reperiuntur idonea qualitates, etiam unum Elementum poterit dici esse in altero, v.g. ignis in aere, nam illa species caloris qui reperitur in igne, reperitur etiam in aere.

Ad 1um ad 1um resp. dico, fieret frigidus nego quod etiam fieret v. g. 77 in frigidus habere non in et sic dist. min. n. c. fieret itaque frigidus recipiendo exiguum aliquem gradum frigoris, et amittendo simile gradum caloris, utrumque enim transeunter, et hoc non repugnat naturale, posito igni carere permanenter calore quod est contra naturale posito ignis carere permanenter calore non sequitur c. quamvis n. sit contra illum carere exiguo quodam gradu ipsius transeunter, et habere itidem simile gradum frigoris oppositum transeunter.

Ad 2um resp. agens et patiens haberent virtutes inaequales sive mutuo sese excedentes, sub diversis tamen rationibus, ita videlicet, ut virtus activa unius in quantum activa sit maior et fortior quam virtus alterius in quantum resistitiva et vicissim virtus resistitiva unius, in quantum resistitiva, sit maior quam virtus alterius in quantum activa.

Ad 3tium. n. illa in ad p. dico aerem simul calefactum et frigefactum esse, nego diversas partes, quod non est mirum motibus contrariis frigefieret enim parte aquae vicinior, et calefieret alia parte igni vicinior ita ut haec ista parte, aeris illa frigefacta, et haec calefacta in se invicem agant.

Ad 4um ad quartum. quamvis respectu primo locum sit contra inclinationem elementi, ut est naturale quod statim, attamen est valde in alium esse, quod in quantum est pars universi sic enim habet naturalem inclinationem ad hoc motum, qui ordinatur ad bonum universi, hoc est in magis conficit generationem mixtorum.

Ad 5um. mixtorum quoad speciem esse vera generatio, quamvis in mixtentium sit a mixtibus, sed a nova qualitate, in qua differt aliter a generationibus genuinis dictis.

Necessario tamen alterum ex mixtis alteri fortiori opponere non omnino, sed aliquid cuiusque tali proportione, ut illud non absorbeat, et in se convertat; mixtum vero sufficienti modo ad contrarii cuiusdam tam ab isto quam ab altero effectus diversi resistendum.

Ad 7mum. Concedo maiorem, quia qualitates illae generales sunt solum proprietates Elementorum quae sunt in eadem perfectione et intensione, quam forma ipsorum requirunt, sed in mixto non sunt in tali perfectione et intensione, sed in gradu longe inferiori et cum certa temperie, quam exigit forma mixti. Diversus tamen [illegible] Elementorum, quae oriuntur a contrarie a mutue faciendo ex ipsis, quae sunt secundae proprietates Elementorum.

Ad 9um. Dico, ex illis actu genitis mixtum in qua resolvitur, resolutione pure separativa concedo; resolutione simul generativa nego; vel sic dicta n. n. c. Illa quippe resolutio non est mera segregatio eorum, quae actu exstiterant in mixto, sed est simul nova generatio Elementorum ex mixto, quae quidem nihil non facile obtineri potest, generantes cum Elementa remissa, quas obtinet mixtum, cum [illegible] disponens ad generationem formarum illorum.

Ad 9um Dico antecedens. Mixtum est perfectius mixtum, id est habens ~~[illegible]~~ substantiale exigente quasdam qualitates ut refractas et cum certa temperie concedo antecedens; constat ex pluribus incompletis substantiis in eo substantialiter manentibus nego antecedens etc.

Ad 10mum n. [illegible] m. quia memoratae qualitates non gradibus reperiuntur in mixto, sed ut refractae et redactae ad certam temperiem ex conflictu et transmutatione Elementorum, ac insuper cum subordinatione ad aliam tam ad [illegible], quibus ratio ipsorum officia plane et in perfecto statu [illegible] atqui nec aer nec aliud Elementum

petis eas gentes cum tali tempore, et generatas ex pugna et Transmutatione Elementorum, quod E.

Disputatio Secunda
in
Librum 2dum de generatione et corruptione

Quaestio 1ma
de
Situ, motu, et qualitatibus Elementorum.

Articulus 1mus
de
Naturali Situ et motu Elementorum.

Ponderandum 1mo. Elementum variè sumitur, 1mo Latinè pro aliquo rei initio, sic literae dicuntur Elementa orationis. 2do pro initio constitutivo totius. Talia Elementa sunt materia et forma. 3tio pro materia ex qua aliquid fit. sic materia dicitur Sacramentorum, Inde Elementum materiae illud S. Augustini. accedit verbum ad Elementum et fit Sacramentum. 4to pro corpore simplici, ex quo generatur mixtum, in quo sensu nos de Elementis hic tractamus, non agimus autem de principio effectivo seu motu Elementorum, quod est solum generans; nec agimus de principio radicali motus, quod est natura physica, sed de principio autem proximo motus physici, an tale principium sit raritas et densitas, an gravitas et Levitas Elementorum. gravitas dicitur esse id, quo aliqua res est apta ferri ad medium, vel inferius, vel aliquid: in hoc sensu terra et aqua feruntur ad suum centrum. Levitas dicitur esse id, quo aliqua res est apta ferri a medio vel superius, vel aliquid, sic ignis et aer feruntur a centro, gravitas et Levitas N. 4,7[us]